

BAVO KRONIEK

Voorzitter J.A.H. Post, van Kinsbergenstraat 50, 2014 DJ Haarlem,
Secretariaat J.H. Broek Roelofs, Zeelandlaan 72, 2101 TP Heemstede, tel. 023 - 28 96 79
Penningmr. H. Deurloo, Hyacinthenlaan 26 rd, 2015 BD Haarlem, tel. 023 - 32 64 14
Postrekening Vrienden van de Grote Kerk: 36 18 800

Donderdag 21 mei 1987 Vriendentour Leeuwarden

Met veel plezier nodig ik u uit voor onze jaarlijkse dagtocht. In 1987 bezoeken wij Leeuwarden. Een stad waar onze kring graag al enkele jaren heen wilde. Mede dankzij de ondersteuning van het bureau voorlichting van het stadhuis Leeuwarden, de koster van de Grote kerk Leeuwarden en medewerkers van het Museum Prinsessehof, is een goed dagprogramma vastgesteld.

Een bezoek aan het stadhuis van Leeuwarden is zeker de moeite waard. Per rondleiding door dit stadhuis kunnen niet meer dan 35 personen mee. Op de heenweg ontvangt u het bewijs tot welke rondleiding u zult behoren. Tussen diverse bezoeken heeft u nog tijd om door het centrum van Leeuwarden te wandelen. Totaal kunnen niet meer dan 150 personen mee. Wij herhalen deze reis op donderdag 17 september a.s.

De kosten van deze dag bedragen f 41,- per persoon, inclusief koffie op de heenweg en een drankje aan het einde van de dag, en alle andere kosten, zoals entree en rondleidingen. **De lunch is niet inbegrepen.**

Gaarne zien wij uw reservering op postgiro 3618800 t.n.v. 'Vrienden van de Grote kerk te Haarlem' tegemoet. Wilt u erbij vermelden 'Vriendentour 1987'? Reservering en betaling dienen binnen te zijn vóór 15 mei a.s.

Namens de reisleiders,
J.A.H. Post

Contactadres:
de heer H. Deurloo
Hyacintenlaan 26 rd
Haarlem. Tel. 023-326414

PROGRAMMA

Vertrek Haarlem voorzijde station perron K

vertrek per bus	07.00 uur	onderweg ± 30 min. koffiepauze met cake
aankomst Leeuwarden	11.00 uur	
ontvangst stadhuis gehele groep	11.00 uur	door B&W Leeuwarden
	11.30 uur	1e rondleiding van 1e groep stadhuis en stadhouders- verblijf
Grote kerk	12.30 uur	bezoek door de gehele groep
stadhuis	13.15 uur	2e rondleiding stadhuis en stadhoudersverblijf
stadhuis	14.00 uur	3e rondleiding stadhuis en stadhoudersverblijf
stadhuis	15.00 uur	4e rondleiding stadhuis en stadhoudersverblijf
museum Prinsessehof	16.00 uur	afscheidsborrel met korte toespraak museumdirectie
vertrek Leeuwarden	17.00 uur	
aankomst Haarlem	19.30-20.00 uur	

J.A.H. Post

BERLIJN – DRESDEN – WEIMAR
van maandag 19 t/m dinsdag 27 oktober 1987

Gezien het grote succes van de Wenen-reis 1986 hebben wij besloten ook in 1987 een buitenlandse reis te organiseren.

Tijdens de vorige reis, waaraan 38 personen deelnamen, bleek duidelijk dat zo een culturele reis aan de verwachtingen heeft voldaan. Ook deze reis, welke is voorbereid in samenwerking met een reisorganisatie in Amsterdam, heeft vele culturele hoogtepunten.

De kosten voor deze reis bedragen f 1.405,- p.p. inclusief vervoer in een luxe touringcar, halfpension, beginnend met het avondeten en eindigend met ontbijt, verblijf in 4/5 sterrenhotels in tweepersoonskamers, excursieprogramma, entreegelden en gids, alsmede reisverzekering, koffie en lunch op de heen- en terugreis en afscheidsdiner. Eenpersoonskamer-toeslag f 300,-.

Indien u gebruik wilt maken van het aanbod, gedaan door het reisbureau om in Berlijn en/of Dresden theaterkaarten te reserveren voor een concert, verzoeken wij u dit aan ons

op te geven bij uw reservering. U moet rekenen op ongeveer f 100,- (voor twee concerten). Voor een annuleringsverzekering dient u zelf zorg te dragen.

De reisorganisatie zal in augustus a.s. op een avond informatie verstrekken waarbij tevens uw visumaanvragen besproken zullen worden. Voor informatie omtrent deze reis is de heer Deurloo weer het aangewezen adres.

Indien u met deze reis mee wilt, verzoeken wij u te reserveren via de heer Deurloo door een aanbetaling te doen van f 500,- per persoon, uiterlijk 15 juni 1987 en dit bedrag over te maken op gironummer 36 18 800 t.n.v. Vrienden Grote kerk Haarlem o.v.v. DDR-reis. De voorzitter van de Vriendenkring zal uw reisleader zijn.

Het bestuur.

Penningmeester
H. Deurloo
Hyacintenlaan 26 rd
2015 BD HAARLEM
Tel. 023-326414

1e dag

Haarlem-Berlijn
Aankomst ca. 19.00 uur
Avondeten

2e dag

Stadsrondrit Berlijn
Pergamonmuseum
Bezoek aan de joodse begraafplaats
Avondeten
Theater/concert

3e dag

Potsdam excursie. Stadswandeling met bezoek aan de Hollandse wijk
Bezichtiging Schloss Sanssouci
Avondeten
Theater/concert

4e dag

Bezoek Nicolai wijk, daarna vrije tijd
Avondeten

5e dag

Vertrek naar Dresden
Bezoek tentoonstelling 'Alte Meister' in het Zwinger
Avondeten

6e dag

Rondleiding door de Semper Oper
Grüne Gewölbe
Avondeten
Concert

7e dag

vrije dag

8e dag

Dresden-Weimar
Bezoek aan de Herders kerk
Bezoek Lucas Cranach Altaar
Avondeten

9e dag

Weimar-Haarlem
Aankomst ca. 21.00 uur

Beste Vrienden en Vriendinnen,

Dit jaar wat laat onze kroniek, veel leden hebben bij diverse bestuursleden al gevraagd waar de kroniek toch bleef. Het late verschijnen heeft te maken met de voorbereidingen van onze dagtocht naar Leeuwarden op 21 mei a.s. Daar gaat toch veel tijd in zitten, maar tijdens een voorbereidingsbezoek aan Leeuwarden is duidelijk geworden hoeveel schoons daar te zien is. Naast het fraaie stadhuis zal een rondleiding door het stadhoudelijk hof gehouden worden. Met elkaar bezoeken wij de Grote of Jacobijnerkerk met het Müller orgel, gebouwd door Christiaan Müller tussen 1725-1727, alsmede de fraai gerestaureerde kapel met de grafkelders der Friese Stadhouders. U kunt met uw entreebewijs het beroemde museum 'het Prinsessehof' bezoeken, dat een schitterende collectie Nederlandse tegels heeft en de collecties uit China en Japan. Wij drinken de borrel in dit museum, waar dan de adjunct-directeur, de heer J.A. Mulder, iets zal vertellen over de laatste aanwinst van het museum, gekocht in Amsterdam, te weten een schotel uit het gezonken schip de 'Geldermalsen'. U ziet: een mooie tocht. Er kunnen niet meer dan 3 bussen mee. Wij herhalen de tocht op donderdag 17 september a.s.

Op vrijdag 15 mei onze jaarvergadering. In de kroniek vindt u diverse artikelen die betrekking hebben op de vergadering. Het verheugt mij dat mevrouw Kusters en de heer Klaassen bereid gevonden zijn een bestuursstaak op zich te nemen; beiden werken binnen onze kring reeds enige jaren mee op administratief en technisch terrein. Gelieve namen van eventuele tegenkandidaten, met hun bereidverklaring, vóór 12 mei a.s. op mijn huisadres te bezorgen.

Sinds januari j.l. is een adviescommissie, bestaande uit enige vertegenwoordigers van de kerkvoogdij, de Gemeente Haarlem en het bestuur der kring hard bezig voor het project 1987, te weten het herstel van de vloer in de Kerstkapel. Als alles gereed is, ontvangt u een uitnodiging om de werken die door middel van uw gelden weer zijn hersteld te komen bekijken. De kronenactie is zeer geslaagd. O.l.v. de heer Vermaire heeft een groep hard gewerkt om de kronen in de kerk geheel te laten opknappen. In het najaar zal de heer Vermaire in de kroniek verslag hierover doen, maar komt u snel maar eens kijken hoe mooi de kronen er weer bijhangen. De kronen die zich links en rechts van de kansel bevinden en één der luchters op de Burgemeestersbank zijn door u betaald.

Op 12 en 13 juni a.s. is het in Haarlem weer heel druk en gezellig; de binnenstad zal in het teken staan van Haarlem Europastad. Wij staan met onze stand in één der straten van Haarlem. Gaarne hadden wij 13 juni ook in de kerk enige activiteiten georganiseerd, doch de kerk was reeds besproken voor een Liedboekdag der Hervormde Gemeente. Leest u goed kranten tegen die tijd, er zal heel veel te doen zijn in de Haarlemse binnenstad.

De Bavodag zal plaatsvinden in oktober; in het najaar hopen wij in samenwerking met de provincie Noord-Holland een lezing te geven en er zal ook een lezing gehouden worden over de collectie van het zojuist - bijna - gereedgekomen Mauritshuis in Den Haag. Daarnaast zal er dan een mogelijkheid zijn via een rondleiding de schilderijen in het museum te bezichtigen.

De afgelopen maanden bezochten enige nieuwe medewerkers van de ambassades van West-Duitsland en België met hun dames de Vriendenkring. Naast een bezoek aan onze Burgemeester en de Grote kerk, bezocht ik met deze gasten het Hof van Heythuizen en het Frans Halsmuseum. De komende maanden zullen nog meer gasten van het corps diplomatique Haarlem en onze kring bezoeken.

Op 3 april j.l. is officieel de Stichting Haarlem Promotie van start gegaan en op 9 april j.l. heeft Minister De Korte de verlichting van het stadhuis officieel ontstoken. Onze evenementencommissie, die sinds begin 1985 werkzaam was, is thans een werkgroep binnen deze stichting geworden. Ruim 25 organisaties werken samen; het verheugt mij zeer dat het bestuur van de Stichting Haarlem Promotie en de leden van de werkgroep mij hebben verzocht voorzitter van deze werkgroep te worden. Het doel is om zoveel mogelijk evenementen te doen plaatsvinden en zo gespreid mogelijk. Voor 1987 is reeds een evenementenlijst tot stand gekomen. Indien u daarvoor belangstelling heeft, kunt u deze lijst bij mevr. Kusters aanvragen.

In 1988 bestaat het Frans Halsmuseum 75 jaar. Een werkgroep is reeds een paar maanden bezig enkele tentoonstellingen en manifestaties voor te bereiden; hopelijk kan in het najaarsnummer van de kroniek de voorzitter van de werkgroep u nader informeren. Als voorzitter van de Vriendenkring heb ik zitting in de werkgroep.

Half april zijn enkele bekende Haarlemmers aan het werk gegaan om het bestuur van de Vriendenkring vóór 1 oktober a.s. advies te geven, welke rechtsvorm onze kring zou moeten krijgen. In een speciale vergadering, eind november, kunt u dan een beslissing hierover nemen.

Op uitnodiging van het College van Burgemeester en Schepenen van Gent heeft een delegatie van het bestuur eind maart j.l. een werkbezoek aan Gent gebracht; veel informatie hebben wij in die twee dagen opgedaan. Zeer zeker ook over de werkzaamheden van de Vriendenkring van het museum voor Schone Kunsten. Er zijn gesprekken gevoerd met Schepen Bracke en het Gents Madrigaalkoor.

De heren Broek Roelofs en Cornet hebben zich de laatste maanden beziggehouden met enige nieuwe verkoop-artikelen; er is een zeer fraaie suikerschep, vervaardigd in Schoonhoven, op de verkooptafel gekomen. Daarnaast komen nog theelepels en een bladwijzer op de verkooptafel, alles met de Grote kerk erop en ten bate van eventuele restauraties.

In het Frans Halsmuseum bevindt zich in de collectie een schilderij, voorstellende het gezicht op de brouwerij 'De Drye Lelyen' en Hofstede Velserend. Op de jaarvergadering zal het bestuur u het voorstel doen de restauratie daarvan als project op te nemen.

Het is voor mij zeer verheugend te mogen schrijven dat na enige besprekingen Ruud Bogaart bereid is gevonden om als coördinator rondleiders voor de Grote kerk en Vriendenkring aan het werk te gaan. Gezien zijn deskundigheid op dit gebied hebben wij als bestuur veel vertrouwen in hem en in de rondleiders, die weer hard aan de slag zijn gegaan.

Op 4 april j.l. is weer de eerste slingerproef gehouden, een proef die ook op bepaalde zaterdagen in de kerk zal worden gedaan.

De rondleiders, medewerkers-sters van verkoop- en koffietafel en het bestuur hebben de laatste maanden niet stil gezeten; onze werkzaamheden worden in belangrijke mate ondersteund door medewerkers van het kerkelijk bureau, de kerkvoogdij en diverse gemeentelijke instellingen. Wij hopen u op diverse manifestaties te mogen blijven ontmoeten. Uw steun hebben wij hard nodig. Maar u weet het: de Grote kerk is het echt waard!

J.A.H. Post
voorzitter

'De Drye Lelyen'

Dit schilderij van Jac. Adriaensz Matham, voorstellende het gezicht op de brouwerij 'De Drye Lelyen' aan het Spaarne bij de Grote kerk en de Hofstede Velserend, is reeds vele jaren in het bezit van het Frans Halsmuseum. Het heeft nooit in het museum gehangen vanwege de slechte staat, doch het is zeer noodzakelijk dat het in de vaste collectie wordt opgenomen.

De eigenaar van de brouwerij was bij de Grote kerk betrokken; te weten bij de Brouwerskapel.

Aangezien het Frans Halsmuseum in 1988 zijn 75-jarig bestaan hoopt te vieren en gezien het historische belang van dit schilderij voor Haarlem, heeft het bestuur gemeend het geld voor de restauratie van het schilderij ter beschikking te stellen aan het Frans Halsmuseum. Er zijn door ons een aantal voorwaarden aan verbonden, te weten dat het in de vaste collectie blijft en dat de naam van de Vriendenkring bij het schilderij zal worden vermeld. De directie van het Frans Halsmuseum is hiermede accoord gegaan.

Op onze komende jaarvergadering zal een medewerker van het Frans Halsmuseum een lezing over het schilderij houden. De restauratie zal geschieden in het Frans Halsmuseum o.l.v. mevrouw A. van Grevenstein, die in het najaar in onze kroniek een artikel zal schrijven over de staat van het schilderij en de restauratie ervan. U zult een speciale uitnodiging ontvangen om het schilderij te komen bekijken als het gereed is. Indien er onder u personen zijn die via een financiële bijdrage hun waardering voor deze restauratie willen doen blijken, is dat mogelijk via giro 36 18 800 t.n.v. Vrienden van de Grote kerk te Haarlem o.v.v. 'De Drye Lelyen'. De namen van de gevers zullen op een speciale lijst komen en in het archief van het Frans Halsmuseum worden opgeborgen met de andere artikelen die betrekking hebben op dit schilderij.

Denkt u er eens over na. Op deze wijze is uw extra bijdrage goed besteed voor het bewaren en restaureren van een stukje Haarlems kunstbezit!

Het bestuur.

- O - O -

Uitnodiging voor de jaarvergadering van de Vrienden van de Grote kerk te Haarlem op vrijdag 15 mei a.s. in de Pelgrimskerk. Aanvang 20.15 uur. De Pelgrimskerk staat in de Stephensonstraat/hoek Pijslaan en is te bereiken met bus nr. 4 en 6 tot Leidsevaart/Schouwteje.

In de kroniek vindt u de gegevens voor de vergadering. In de pauze wordt u een kopje koffie aangeboden door het bestuur.

Agenda

opening
notulen vorige vergadering (in kroniek van 4 november j.l.)
jaarverslag 1986
financieel verslag 1985/1986
verslag kascommissie
benoeming nieuw kascommissielid 1987-1988
bespreking project 1987
activiteiten voor 1987/1988
benoeming nieuwe bestuursleden (zie deze kroniek)

Het bestuur.

JAARVERSLAG 1986

Het bestuur van de Vrienden van de Grote kerk heeft zich in 1986 uitvoerig beziggehouden met de voorbereiding van enige belangrijke manifestaties. Daarnaast is het promoten van de Grote kerk in onze kring een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden geworden; diverse bestuursleden hebben naast de taak binnen de kring bestuurswerkzaamheden bij tal van manifestaties in de binnenstad van Haarlem voor de komende jaren.

Ook onze kroniek is een echte periodiek geworden, waar zowel binnen onze kring als daarbuiten naar wordt uitgezien en waar veel informatie en artikelen van groot belang in worden geplaatst. Ons oud-bestuurslid, de heer Bogaart, heeft hiervoor belangrijk werk verricht; wij prijzen ons gelukkig dat de heer Jacq. de Jong het samenstellen en de verzorging van de Bavo kroniek heeft willen overnemen.

In mei 1986 bezochten 36 ambassadeurs met hun gevolg de Grote kerk. Dit bezoek was het gevolg van de reeds jaren bestaande relatie van het Corps Diplomatique met onze kring; dit bezoek waar naast de Grote kerk ook het stadhuis en het Frans Halsmuseum werden bezocht, is in goede samenwerking gegaan met de Gemeente Haarlem en de Kamer van Koophandel Haarlem e.o.

Op zaterdag 10 mei onthulden de heren D.J. en M. Enschedé met hun dames het uit Leiden en door de firma De Jongh uit Waardenburg gerestaureerde wapenbord van Mr R.F. van Zanen in de kerstkapel. Diezelfde middag gaf een koor uit Oostenrijk, t.w. de Imster Liederkrantz een schitterende uitvoering in de kerk.

Op vrijdag 23 mei opende de ambassadeur van Oostenrijk, Dr. F. Weidinger, de tentoonstelling 'Droom en Werkelijkheid' in de refter van het stadhuis van Haarlem; ruim 2.000 mensen bezochten deze fraaie tentoonstelling, welke een geschenk was van de Oostenrijkse regering.

De tentoonstelling is na Haarlem ook in Den Haag te zien geweest en is daarna naar Amerika gegaan.

Op dinsdag 27 mei werd onze jaarlijkse vergadering gehouden, waar tevens mevr. drs. J. Moerman, conservator van de Lakenhal te Leiden, een schitterende lezing over Leiden hield ter voorbereiding op het bezoek van onze leden op 7 juni en 27 september, waarbij het stadhuis, de Lakenhal, de Hooglandse kerk en de Pieterskerk werden bezocht.

Woensdag 4 juni hield de heer H. Peeters, docent te Arnhem, een lezing over 'bouwgeschiedenis en kunst in Wenen rond 1900'.

Heel veel tijd is gaan zitten in de voorbereiding van Haarlem Open Stad op vrijdag 20 en zaterdag 21 juni. Ruim 30 instellingen namen aan deze voorbereiding deel, de onthulling van het tweede object van onze kring (te weten de Bavo-maquette welke o.l.v. Anne van Grevenstein door Julia Heisterüber op het restauratieatelier van het Frans Halsmuseum was gerestaureerd) was voor onze kring wel het hoogtepunt van 1986.

Tijdens zijn bezoek op 21 juni aan Haarlem onthulde de Minister President Dr R. Lubbers het schilderij. Op deze open dag, waaraan tal van personen hun medewerking gaven, bezochten enige duizenden mensen de kerk.

Ieder jaar is de Bavodag weer een belangrijke dag in het gebeuren van de kring. Zaterdag 4 oktober sloten wij ons seizoen met een geslaagde dag weer af. Het was de bedoeling dat de Ambassadeur van West-Duitsland deze dag zou openen. De manifestatie in Zeeland verhinderde dat. De voorzitter opende nu de dag, waarna optraden S. van Marion, J. Brons en het Vrouwenkoor Nel Tempo, de samenzang met medewerking van het Vrouwenkoor en aan het orgel P. de Jong.

Veertig leden van onze kring bezochten van 20 t/m 29 oktober Salzburg en Wenen. Naast een zeer cultureel programma werden wij ontvangen door Burgemeester en Wethouders van Salzburg en door de Oostenrijkse regering.

In 1986 was het voor het bestuur een bijzonder genoegen naast de reeds vermelde werkzaamheden te mogen meewerken aan het doen slagen van de bezoeken van de ruim 600 advocaten aan de kerk en de gezanten van Bulgarije, China en de DDR. Daarnaast is medewerking gegeven aan de Kronenactie o.l.v. de heer Vermaire. De Vriendenkring heeft de restauratie van de kronen naast de preekstoel voor haar rekening genomen.

U ziet: in 1986 is er weer veel gebeurd. Naast de grote inzet van rondleiders en koffie- en verkooptafel medewerkers, hebben wij als bestuur veel medewerking en adviezen mogen ontvangen van de kerkvoogdij en medewerkers van het kerkelijk bureau. Daarnaast van de heer R. Spies van het stadhuis van Haarlem en de heer Schellenberg van de Kamer van Koophandel Haarlem. Natuurlijk waren er ook spijtige momenten: de mededeling dat mevr. Schreuder en de heren Speelman en

Bogaart hun functie om diverse redenen moesten neerleggen was een teleurstelling; ook de reactie van diverse leden over het voorstel van het bestuur om tot een Stichting te komen was een reden om een geplande vergadering af te zeggen.

Gezien de eenheid binnen en de wens van het bestuur om een goed beleid te voeren, is alles gelukkig weer in orde gekomen.

Wegen de vele werkzaamheden vergaderde het bestuur in 1986 20 keer in diverse samenstellingen. Tijdens werkbezoeken aan Brussel en Osnabrück zijn de werkzaamheden van onze kring uitvoering aan de orde gekomen, met als resultaat een nauwe samenwerking met o.m. het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap te Brussel. Op 22 november bezochten 25 vrienden uit Vlaanderen o.l.v. de heer Goedleven onze stad, om te bespreken of er in Vlaanderen ook mogelijkheden zijn om Vriendenkringen op te richten, welke dan ook als bedoeling hebben te komen tot restauratie en behoud van kerken en hun kunstschaten.

Voor 1987 en 1988 staan weer veel taken voor onze kring te wachten. Wij zijn dankbaar dat zoveel mensen ons blijven steunen in het laten restaureren van objecten in de kerk en het in de belangstelling brengen en houden van onze Grote of St. Bavo kerk te Haarlem.

J.A.H. Post
voorzitter

Secr.adres
Zeelandlaan 72
2101 TP HEEMSTEDE
Tel. 023 - 289679

Projecten 1987 - 1990

Het bestuur heeft het voornemen om tussen 1987 en 1990 een aantal projecten te realiseren. Daarvoor is een adviesgroep gevormd, bestaande uit mevrouw Mellink en de heer Vermaire namens de kerkvoogdij, de heer Droop namens de gemeente Haarlem en de heren Deurloo en Post namens de Vriendenkring. Adviseur is de heer Van Kempen.

Tijdens een aantal vergaderingen is aan de orde geweest het project 1987, te weten het schoonmaken en herstellen van de grafzerken in de kerkkapel van de Grote kerk te Haarlem. Een aantal bedrijven heeft prijsopgave gedaan en op de vergadering van 23 maart j.l. is het besluit genomen de kerkvoogdij te verzoeken de opdracht te verstrekken aan Steenhouwerij BV G.A. Suurendonk. Daarnaast zal opdracht gegeven worden om een zo juist mogelijke plaats in de kerkkapel aan te geven waar Maarten van Heemskerk is begraven. De totale kosten bedragen circa f 25.000,-. Tevens zal de kerkvoogdij verzocht worden om aan de u bekende fa. Tjebbes te Amsterdam de opdracht te geven tot enig herstel van de gedenksteen van Nicolaas van de Leur, welke het bevel voerde over de artillerie bij de belegering van Oostende en daar in 1602 dodelijk werd getroffen. De kosten van dit herstel bedragen ongeveer f 6.350,-.

Wij hopen u spoedig te mogen uitnodigen om te komen kijken hoe de werkzaamheden zijn verlopen. Als dit is geregeld gaat de commissie de restauratie van alle oude lijstborden in de Grote kerk bespreken, met de namen daarop vermeld van predikanten en ambtsdragers in de Grote kerk. Een heel groot werk dat heel veel geld gaat kosten. De commissie zal in het najaar met een voorstel komen.

Het bestuur verzoekt u op de komende jaarvergadering accoord te gaan met de kosten van het project 1987 het herstel van de gedenksteen en het herstel van de grafzerken in de kerkkapel.

J.A.H. Post
voorzitter

- O - O -

Maarten van Heemskerk is begraven in de Kerkkapel in de Haarlemse Sint Bavo. De exacte plaats daar is niet bekend. Volgens Van der Willigen is het graf in 1662 verkocht aan burgemeester Mattheus Steijn. Dit geeft iets meer duidelijkheid. In 1688 zijn de eigenaars

van de graven in de Grote Kerk opnieuw, in een nieuw register, geregistreerd (de oudere eigendomsregisters zijn nadien verdwenen) en daarin blijkt Mattheus Steijn in de Kerstkapel enkele aanpalende graven te hebben, t.w. Tweede tafel, de graven 4 en 5
Derde tafel, graf 4
Vierde tafel, de graven 3 en 4.

Eén hiervan moet het graf van Maarten van Heemskerk zijn.

Van der Willigen weet ook nog te vertellen dat Steijn de graven liet omzetten in een grafkelder. Het merkwaardige is, dat deze graven in 1749 zijn overgeboekt op mr. Floris Remees van Zanen.

Volgens B.H. Klönne was het graf van Maarten van blauwe arduinsteen. Ingevolge het testament van Maarten van Heemskerk had op zijn graf een eigenaardig gebruik plaats. Hij bepaalde dat jaarlijks aan twee arme bruiden, afkomstig uit Heemskerk of Haarlem, die in de kapel op zijn graf zouden trouwen, een huwelijksgift moest worden gegeven. Dit heeft voor het laatst plaats gevonden op 19 november 1787.

Maarten had de uitvoerders van zijn graf ook gevraagd om aan de muur van de kapel waar hij begraven zou worden, een gedenksteen te maken. Volgens Van der Willigen is dit nooit gebeurd, of is de steen bij de verkoop van het graf in 1662 verdwenen.

Gemeentearchivaris van Haarlem
Drs. J.J. Temminck

Kandidaten voor het bestuur van de Vriendenkring

Mijn naam is P. Klaassen en ik ben geboren op 29 mei 1930. Na de lagere school, de MULO en een Aannemers-cursus ben ik in juli 1945 met mijn broer in het Aannemersbedrijf van onze vader gestapt.

In 1980 is de zaak gewijzigd in Aann. bedrijf P. Klaassen B.V., waarvan ik directeur ben geworden.

Vanaf 1964 ben ik ongeveer 17 jaar secretaris geweest van de Oudercommissie Nassauschool en vanaf 1969 ongeveer 10 jaar secretaris van de Wijkraad Leidsebuurt in Haarlem.

Mijn naam is Linda Kusters. Ik ben 24 jaar oud en werk sinds september vorig jaar bij de Gemeente Haarlem. Na het behalen van mijn HAVO-diploma heb ik een avondopleiding Directie-secretaresse gevolgd. Inmiddels werkte ik bij de NZH.

Aangezien ik daar geen secretaresse-werk deed, maar toch de nodige ervaring op wilde doen, meldde ik mij eind 1984, na een oproep in de kroniek, aan als notuliste voor de toenmalige commissie van voorbereiding voor de grote manifestatie in 1985 t.g.v. het heropenen van de Grote kerk.

De werkzaamheden zijn langzamerhand uitgebreid. Ik ging tevens af en toe de bestuursvergaderingen verslaan, hielp de voorzitter bij zijn correspondentie d.m.v. het uittypen daarvan, en verzorgde de correspondentie in het Engels, Duits en Frans, hetgeen ik nu nog doe. Tevens assisteer ik de voorzitter bij het organiseren van diverse manifestaties.

Het bestuur heeft mij nu gevraagd zitting te willen nemen in het bestuur, hetgeen ik geaccepteerd heb.

Rechtsvorm der Vriendenkring

Na overleg binnen het bestuur en advies van enige deskundigen heeft het bestuur een aantal Haarlemmers, die een grote deskundigheid hebben op diverse gebieden, verzocht een adviesgroep te vormen, die vóór 1 oktober a.s. het bestuur een voorstel zal doen voor de te kiezen rechtsvorm.

Het bestuur zal u dan vóór 1 november a.s. in de kroniek een voorstel doen met ontwerp-statuten en u uitnodigen voor een daarvoor te beleggen vergadering.

Deze vergadering zal twee weken van te voren worden aangekondigd in onze kroniek.

Op deze wijze hopen wij aan verlangens van vele van onze leden te hebben voldaan. De leden van de adviescommissie zijn: mevrouw R. Ruiters, lid der Gemeenteraad Haarlem en de heren T. Delleman, directeur scholengemeenschap, Mr. P. de Sonnaville, bankier ABN, Mr. H. Tulp, hoofd Economische Zaken Provinciehuis Noord-Holland, J. de Vries, directeur Prov. Accountantsdienst Noord-Holland en mevrouw Mr. P. Konijn, notaris te Haarlem.

Het bestuur

Frans Hals

De bezoeken welke zijn gehouden in het Frans Halsmuseum aan het begin van dit jaar, zijn duidelijk een succes geweest.

Een aantal aanvragers en aanvraagsters kon door de vele reacties de rondleidingen niet bijwonen. Daarom verheugt het ons zeer dat het museum genegen is om op dinsdag 26 mei a.s. om 15.00 uur nog een groep in het Frans Halsmuseum te ontvangen.

Daarvoor kunt u zich opgeven bij de penningmeester, de heer H. Deurloo. Telefoon: 023-326414.

Het bestuur

RONDLEIDINGEN

'Grote of St.-Bavo Kerk'

Op zaterdag 18 april a.s. zal de eerste officiële rondleiding van dit seizoen in de Grote Kerk weer plaatsvinden.

De rondleiders staan op deze zaterdag voor u en uw gasten beschikbaar om u uitgebreid te informeren over de schoonheid van dit laat-middeleeuwse monumentale kerkgebouw met zijn grote bouw- en cultuurhistorische achtergrond.

De groep enthousiaste rondleiders staat iedere zaterdag om 11.00 en 14.00 uur voor u gereed; het seizoen loopt tot en met 10 oktober.

Na afloop van de rondleiding zal de in ere herstelde slingerproef van Jean Bernard Leon Foucault worden gedemonstreerd.

De proef wordt gehouden in het noordertransept van de kerk; daar hangt een slinger aan het gewelf met een lengte van 22 meter en 1 mm dik, waaraan een gewicht hangt van 22 kg.

De slinger, die een rechte baan maakt over een aangegeven lijn, lijkt zich na verloop van tijd te gaan verplaatsen. Echter: niet de slinger verplaatst zich, maar de aarde draait ten opzichte van de sterren. Om het geheel iets aanschouwelijker te maken, worden in diagonale lijn een aantal kegels geplaatst, die door het gewicht omvergeworpen zullen worden.

De proef die door Foucault in het jaar 1851 voor het eerst in het Pantheon in Parijs werd gedemonstreerd, verwekte grote opschudding bij het gezelschap dat daarbij aanwezig was. Foucault gebruikte daarbij een slinger met een lengte van 73 meter en een gewicht van 28 kg.

Door de gespannen waarneming vielen enkele dames flauw en een aantal heren voelde een 'duidelijke draaiing' van de aarde!

Naast de rondleidingen op zaterdag is het ook mogelijk op andere dagen tussen 10.00 en 16.00 uur rondleidingen te organiseren, echter na een vooraf gemaakte afspraak. De rondleidingen kunnen ook in verschillende talen worden gehouden. Misschien een idee voor scholen, bedrijven of instellingen, om dit eens in hun programma op te nemen? Een bezoek aan het oudste en fraaiste monument van Haarlem is dit zeker waard!

De kosten voor de rondleiding bedragen f 2,- per persoon; de vrienden van de Grote kerk hebben op vertoon van de jaarkaart gratis toegang.

Voor informatie betreffende de rondleidingen:

R. Bogaart,

Van Deventerstraat 79

2035 AC Haarlem Tel.: 023-330877

of het kerkelijk bureau

Oude Groenmarkt 23

Tel.: 023-324399

Namens de rondleiders van de Grote Kerk,
R. Bogaart (coördinator)

OPNIEUW SLINGERPROEVEN IN DE ALOUDE BAAF!

Vanaf 1968 hebben tal van rondleiders op de eerste en derde zaterdag van de maanden april tot en met oktober rondleidingen gehouden door de Grote Kerk. De belangstelling voor deze excursies werd in 1973 plotseling verdrievoudigd, doordat de toenmalige gidsen de bezoekers van de Bavokerk een bezienswaardige proef toonden, waarmee op visuele wijze de dagelijkse wenteling van de aarde om haar as werd aangetoond.

Het was ongeveer honderd jaar daarvoor dat professor V.S.M. van der Willigen, conservator van het natuurkundig kabinet van Teyler's Stichting, in de kerk de door de Franse natuurkundige Jean Léon Foucault in 1851 uitgedachte slingerproef demonstreerde. Bij zijn verhandeling over het zuidertransept aan de Oude Groenmarkt-kant, memoreert J.W. Stuffers in zijn Bavoboek naar aanleiding hiervan: 'In dit transept werd voor het aanbrengen van het steenen gewelf (1891), toen dus de zolderbalken nog zichtbaar waren, door professor van der Willigen een proef genomen om te bewijzen dat de aarde draait. Daartoe had hij een ongeveer dertig meter lang koord genomen en eraan een kogel bevestigd, die geslingerd werd in een rechte lijn en op eenigen afstand van den slingerenden kogel was op den grond geplaatst een houten kogel. Langzaam naderde nu deze kogel den kogel, die tenslotte door de veranderde richting van de slingering (!) omver werd geworpen'.

Aan de hand van deze summiere gegevens werden indertijd rondleider B. de Vries en ondergetekende geïnspireerd de proef van Foucault opnieuw in de Bavokerk te beproeven. Na een aantal mislukkingen door het uitproberen van allerlei soorten touw en ijzerdraad, het hanteren van diverse soorten gewichten en kegels, het zoeken van een praktische plaats in de kerk en naar de juiste manier van bevestiging van draad en gewicht aan een ijzeren haakbeugel – speciaal gesmeed door de vader van De Vries, die smid was – in het gewelf, gelukte het om zichtbaar te maken dat de aarde draait.

Aan honderden belangstellende Bavokerk-bezoekers werd van 1973 tot 1980 de slingerproef gedemonstreerd in het noordertransept met een gevlochten staaldraad van 1 mm dikte en 22 meter lengte. Het loden gewicht woog ruim 18 kg. De dikte van het koord en de vorm van het gewicht dienden zo min mogelijk weerstand te bieden en dus zo smal en klein mogelijk te zijn. De lengte van het 'koord' bepaalde de slingerbaan. En om het zo aanschouwelijk mogelijk te maken, werden zes kegels gebruikt, die vervaardigd waren van zeer licht plastic, om die slingerbaan zo gering mogelijk van richting te doen veranderen. Na een tiental minuten waren aan beide einden van de slingerbaan elk drie kegels omver gegooid.

Over de verklaring van de slingerproef, doet zich herhaaldelijk een hardnekkig misverstand voor (Zie ook Stuffers' motivering!). Niet de slingerbaan vertoont na iedere

slingering een kleine afwijking, zodat door het slingergewicht de ene kogel na de andere omver geworpen wordt. De slinger beschrijft namelijk steeds een verticale baan, loodrecht op de aarde gericht en gooit dus geen van de zes kegels om. Dat de kegels toch omvallen, vindt z'n oorzaak in de wenteling van de aarde. Volgens de traagheidswetten behoudt het vlak, waarin de slinger heen en weer zwaait, een vaste stand ten opzichte van de sterren met als gevolg dat de aarde er 'onder door' draait. De aarde draait de kegels op een gegeven moment in de slingerbaan en daardoor worden ze omver geworpen.

Op verzoek van het bestuur van de 'Vrienden van de Grote Kerk' werd voor het komende rondleidersseizoen de slingerproef opnieuw in orde gebracht door de heer De Vries en ondergetekende. De kosten daarvoor konden zeer beperkt blijven door de enorm spontane medewerking van ijzerhandel Giebels en speelgoedwinkel 'Intertoys'. De heer A.H. Eekman stelde gratis puntkousjes, staaldraadklemmetjes en 22 meter gevlochten staaldraad van 1 millimeter dikte beschikbaar en de heer H. Tabak een set nieuwe plastic kegels. Door een uniek bevestigingsmechanisme, bestaande uit puntkousen en wartel, waardoor er geen wrijving ontstaat tussen draad en haakbeugel, blijft het slingergewicht nu koerszuiver! Het koord op de kerkvloer, dat de beschrijving van de slingerbaan visueel maakt, is 1 centimeter dik en gemaakt van gevlochten nylon.

Hopelijk trek de slingerproef van Foucault weer vele geïnteresseerde bezoekers naar de Bavokerk! Misschien dat ook nu weer koster Van der Mey opgebeld zal worden met de vraag, of bij hem in de 'Roomse Bavo' aan de Leidsevaart de aarde draait. En al zal het tijdens de demonstraties van de slingerproef wel niet meer zo gaan als toendertijd in het Parijse Pantheon bij Foucault zelf, dat bij het toekijken dames flauwvielen en heren zelfs de aard-draaiing meenden te voelen, Haarlem is in elk geval een attractie rijker. Tot lering en vermaak.

Th.A. Delleman

Lijst St.-Bavokerken in België
samengesteld door de Stichting Monumenten en
Landschapszorg te Brussel

gemeente	provincie	beschermd als monu- ment op 01/01/1986.
- Asse (Zellik)	Brabant	ja
- Graverre (Baaigem)	Oost-Vlaanderen	ja
- Boechout	Antwerpen	ja
- Brugge (St.-Andries)	West-Vlaanderen	neen
- Chaumont-Gistoux	Brabant	?
- Erpe-Mere	Oost-Vlaanderen	neen
- Gent	Oost-Vlaanderen	ja
- Gent (Mendonk)	Oost-Vlaanderen	neen
- Geraardsbergen		
(Goederdinge)	Oost-Vlaanderen	neen
- Oosterzele (Gijzenzele)	Oost-Vlaanderen	ja
- Melle (Gontrode)	Oost-Vlaanderen	enkel het orgel
- Herentals (Noorderwijk)	Antwerpen	neen
- Zuilenkerke (Houtave)	West-Vlaanderen	neen
- Houthulst (Merkem)	West-Vlaanderen	ja
- Tielt (Kanegem)	West-Vlaanderen	ja
- Menen (Lauwe)	West-Vlaanderen	neen
- Lede (Wanzele)	Oost-Vlaanderen	enkel het orgel
- Lovendegem		
(Vinderhout)	Oost-Vlaanderen	neen
- Meerhout (Zittaart)	Antwerpen	neen
- Mont de l'Enclus	Henegouwen	?
- Oud-Turnhout	Antwerpen	ja
- Poperinge (Watou)	West-Vlaanderen	ja
- Wielsbeke		
(St.-Baafs Vijve)	West-Vlaanderen	ja
- Staden (Westrozebeke)	West-Vlaanderen	neen
- Wilrijk	Antwerpen	neen
- Zingem	Oost-Vlaanderen	ja

Lijst St.-Bavokerken in Nederland
samengesteld door de heer Th. Delleman

Nuth in Limburg (15e eeuw)

Haarlem (15e eeuw)

Haarlem

Heemstede

Ursum

Oud-Ade (Rijnstreek)

Harmelen

Raamsdonk

Groede (Zeeuws-Vlaanderen)

Rijsbergen (bij Ginneken)
 tevens bedevaartplaats van Bavo!

REISVERSLAG VAN DE REIS NAAR WENEN
20 t/m 29 OKTOBER 1986
VAN 40 VRIENDEN VAN DE GROTE KERK

1e dag

Om 06.00 vertrokken wij richting Arnhem. Het weer was helaas verschrikkelijk slecht, maar de stemming was zeer goed. In de buurt van Arnhem dronken wij een kopje koffie, waarna de reis richting lunchadres in Eltville werd voortgezet.

's Avonds kwamen wij, vanwege het slechte weer en de files, pas na 20.00 uur in het hotel aan voor de overnachting.

2e dag

Om 07.30 uur vertrokken wij vanuit Eching in de richting van Salzburg.

In Salzburg kwamen wij omstreeks 10.00 uur, alwaar wij een alleraardigste ontvangst kregen op het stadhuis. Wij werden ontvangen door de loco-burgemeester, de heer Bacher. De heer Post nodigde de heer Bacher uit om de Bavodag 1987 te openen, hetgeen deze graag toezegde.

Na dit bezoek reden wij weer verder in de richting van ons hoofddoel: Wenen. Om 18.15 uur kwamen wij in het hotel aan.

3e dag

Om 08.30 uur reden wij met de bus richting centrum. Daar aangekomen kregen wij een 'oriënteringswandeling' door Jan Post. Na koffie te hebben gedronken werd de Kaisersgruft bezocht, de plaats waar keizerlijke graven te zien zijn. Na dit bezoek leidde Jan ons rond in de keizerlijke appartementen. Na een korte lunchpauze werd het klokkenmuseum bezocht, waarna het Dorotheum (een groot veilinghuis) als laatste op het programma stond.

4e dag

Om 08.45 zat een ieder wederom in de bus, richting centrum. Daar aangekomen werd een bezoek aan de schat- en zilverkamer van de Hofburg gebracht. Daar waren o.a. porceleinserviezen, bestek en glazen te zien. Vervolgens kregen wij een rondleiding in het meubeldepôt in de Maria-Hilferstrasse, de plaats waar oude meubels opgesteld staan, die voornamelijk worden gebruikt ter 'verfraaiing' van de hotelkamers bij officiële bezoeken aan Wenen.

Na de lunch kregen wij van de voorzitter van de 'Vrienden van Karlskirche' een uitgebreide rondleiding door de Karlskirche. Uitgebreid kwam de geschiedenis van de kerk aan de orde en wij mochten, bij hoge uitzondering, de schatkamer bekijken. Deze 'Vrienden van de Karlskirche' heeft circa 200 leden.

Om 17.00 uur kwamen wij weer in het hotel. Na het diner bracht een groot deel van de groep een avondbezoek aan Wenen, waar de chauffeur hen langs de verlichte gebouwen leidde en met hen de Donauturm bezocht.

5e dag

Een bezoek gebracht aan Schloss Schönbrunn, waar wij een rondleiding kregen. Daarna terug naar het hotel voor de warme maaltijd. 's Middags werden wij door de Minister van Financiën officieel ontvangen. Op het Ministerie werden wij door het gebouw rondgeleid. 's Avonds zijn wij weer naar de stad gegaan voor het bijwonen van de operette 'Die Fledermaus'.

6e dag

Vrije dag.

7e dag

's Morgens hebben wij een concert van Haydn bijgewoond in de Augustinerkirche. 's Middags maakten wij een rondrit in de omgeving van Wenen, waar wij o.a. de Kahlenberg alsmede slot Belvédère bezochten.

8e dag

Er werd een bezoek gebracht aan Klosterneuburg en Melk.

9e dag

Weer vroeg uit de veren voor de terugreis naar Haarlem. De gehele dag in de bus gezeten en weer in Duitsland overnacht.

10e dag

In Leersum werden wij door enkele bestuursleden hartelijk welkom geheten in Nederland. In Leersum werd tevens de afscheidslunch gebruikt. Als welkomstpresentje lag op de eettafels voor een ieder een kaars van de Grote kerk met een kaartje 'Welkom thuis' erop. Dit werd door een ieder zeer op prijs gesteld.

Tijdens de lunch werd door diverse mensen een dankwoord uitgesproken. Na de lunch reden wij richting Haarlem, alwaar wij omstreeks 17.00 uur aankwamen. Hier ging een ieder, na een geslaagde reis, weer richting huis.

Onderstaand hebben wij het genoegen U het financieel-overzicht over het boekjaar 1 november 1985 t/m 31 december 1986 aan te bieden.

Het bestuur heeft in haar vergadering besloten om het boekjaar gelijk te laten lopen met het kalenderjaar, vandaar het overzicht over een periode van **14 maanden**.

Vertrouwende U hiermede van dienst te zijn,

Uw penningmeesters,
H. Deurloo
L.G. Cornet

Boekjaar 1 nov. 1985 t/m 31 dec. 1986

Ontvangsten:

Saldi 31.10.1985	
Postbank	f 4771.78
Ned. Cr. Bank	3348.52
Alg. Ned. Bank	91253.95
Contributie	101617.40
Giften	915.50
Nalatenschap	3496.41
Opbrengst verkooptafel	11019.80
Opbrengst koffie-tafel	1022.25
Entree Bavo-dagen	1185.70
Rondleidingen	1902.—
Vriendentour	7067.50
Museumkaarten	4789.50
Rente	4643.79
Opbr. Tent. Stadhuis	361.—
Rotary Club	447.38
Prov. Museumkaarten	170.—
	<u>f 238012.48</u>

Uitgaven:

Gedenksteen in kerk	f	2761.99
Bijdrage Kronen Actie		5500.—
Restauratie paneel kerk		21971.58
Aankoop schilderij Grote kerk		1000.—
Restauratie wapenschild		19169.55
Teveel betaald door N.H.Gem.		1348.80
Kosten Bavo-dag		5419.43
Kosten Bavo Kroniek		27543.41
Porti		3393.72
Aankoop goederen t.w.		
van N.H. Gem.	f	771.40
Notitie-boekjes		149.28
Tassen		2975.—
Boeken Delleman		6558.75
Kaarsen		<u>952.—</u>
		11406.43
Kantoorbehoefte		1232.79
Vriendentour		7803.65
Representatie kosten		1004.35
Opslagkosten goederen		351.05
Vergaderkosten		555.70
Huren:		
Kerk	f	640.—
Zaal ledenverg.	90.—	730.—
Viering 10-jarig bestaan		
Bestuur en medewerkers		3040.50
N.P.O. concert sept. 85		6783.84
Vorig boekj. ontv. entree	f	7.165.—
Foto herd.boek 10-jarig best.		638.—
Koor Osnabrück Bavo-dag 86		5562.09
Pers.conf.afsl. restauratie		374.—
Drukwerken		863.35
Reiskosten bestuursleden		123.10
Telefoon-kosten		115.—
Lezingen voor leden		275.—
Mannenkoor Eupen -concert		2500.—
Kosten ontv.Ambass./Consuls		860.55
Werkbezoeken bestuur		
Brussel/Osnabrück		1355.90
Div. onkosten		232.08
Kosten afscheid bestuurs-		
leden		507.5
Vrachtkosten		403.11
Kosten Rotary medewerkers		46.—
Inventaris-Verkooptafels		1913.52
Museumkaarten		2125.—
nog af te dragen	f	2664.50

Saldi 31 dec. 1986

Postbank	2414.21
Ned. Cr. Bank	3340.35
Alg. Bank Ned.	<u>93346.93</u>
	<u>f 238012.48</u>

BAVO KRONIEK

Voorzitter J.A.H. Post, van Kinsbergenstraat 50, 2014 DJ Haarlem,
Secretariaat J.H. Broek Roelofs, Zeelandlaan 72, 2101 TP Heemstede, tel. 023 - 28 96 79
Peningmr. H. Deurloo, Hyacinthenlaan 26 rd, 2015 BD Haarlem, tel. 023 - 32 64 14
Postrekening Vrienden van de Grote Kerk: 36 18 800

Donderdag 17 september a.s. Vriendentour Leeuwarden.

Met veel plezier nodig ik u uit voor onze tweede dagtocht naar Leeuwarden. Een stad waar onze kring al enkele jaren graag heen wilde. Mede dankzij de ondersteuning van het bureau voorlichting van het stadhuis te Leeuwarden, de koster van de Grote Kerk in Leeuwarden en de medewerkers van het Museum Prinsessehof is een goed dagprogramma samengesteld.

Een bezoek aan het stadhuis is zeker de moeite waard, maar per rondleiding door dit stadhuis kunnen niet meer dan 35 personen mee. Op de heenweg ontvangt u een bewijs tot welke rondleiding u zult behoren. Tussen diverse bezoeken door heeft u nog tijd om het centrum van Leeuwarden te verkennen. Totaal kunnen niet meer dan 150 personen mee.

De kosten voor deze dag zijn f 41,- per persoon, inclusief koffie op de heenweg en een drankje op het einde van de dag en alle andere kosten, zoals entrees en rondleidingen. **De lunch is niet inbegrepen.**

Gaarne zien wij uw reservering tegemoet op postgiro 36 18 800 t.n.v. 'Vrienden van de Grote Kerk te Haarlem'. Wilt U erbij vermelden 'Vriendentour 1987'. Reservering en betaling dienen binnen te zijn voor 4 september a.s.

namens de reisleiders,
J.A.H. Post

Contactadressen:
de heer H. Deurloo (tel. 023-326414)
de heer L. Cornet (tel. 023-240247)

PROGRAMMA

Vertrek Haarlem voorzijde station perron K

vertrek per bus	07.00 uur	onderweg ± 30 min. koffiepauze met cake
aankomst Leeuwarden	11.00 uur	
ontvangst stadhuis gehele groep	11.00 uur	door B&W Leeuwarden
	11.30 uur	1e rondleiding van 1e groep stadhuis en stadhouders- verblijf
Grote kerk	12.30 uur	bezoek door de gehele groep
stadhuis	13.15 uur	2e rondleiding stadhuis en stadhoudersverblijf
stadhuis	14.00 uur	3e rondleiding stadhuis en stadhoudersverblijf
stadhuis	15.00 uur	4e rondleiding stadhuis en stadhoudersverblijf
museum Prinsessehof	16.00 uur	afscheidsborrel met korte toespraak museumdirectie
vertrek Leeuwarden	17.00 uur	
aankomst Haarlem	19.30-20.00 uur	

Ieste Vrienden en Vriendinnen,

De tweede kroniek van 1987, een jaar dat intussen alweer voor de helft verstreken is. Ik wil dit keer beginnen met de leden van onze kring die van Hare Majesteit de Koningin een onderscheiding hebben ontvangen, nogmaals van harte geluk te wensen. Een bijzondere gelukwens is gericht aan de 1e penningmeester, de heer H. Deurloo, die op 10 juli j.l. uit handen van onze burgemeester de onderscheiding mocht ontvangen. Dat u nog vele jaren deze onderscheiding in goede gezondheid mag dragen!

De actie tot restauratie van de grote en kleine kronen in de Grote Kerk is nu afgesloten. Er is meer geld binnen gekomen dan verwacht mocht worden en na bespreking is de commissie accoord gegaan met het voorstel nog een kroon (in de gang op Oude Groenmarkt no. 23) te restaureren en het doen vervaardigen van 2 operen armluchters aan de pilaren in de kerk. Indien u nog geen tijd heeft gehad om dit fraaie werk, dat is verricht door het echt Haarlems bedrijf Brink en Van Zeulen, nodig ik u uit om dit spoedig een keer te doen. Het bestuur wil langs deze weg de medewerkers van de firma Brink hun waardering overbrengen voor zoveel werk!

Tot onze spijt loopt het project 'herstel vloer Kerstkapel' minder goed. De heer Henk van Kempen steekt hier veel veel tijd in, de firma Suurendonk heeft diverse malen getracht ons verzoek vakkundig uit te voeren, maar tot onze spijt is dit nog steeds niet gelukt. Het schoonmaken van de grafzerken hebben wij al helemaal laten vervallen; het bleek duidelijk dat het resultaat daarvan nihil zou zijn. Daarbij komt het totaal onverwachte overlijden van de heer Suurendonk, een verlies voor de familie en voor onze kring. Reeds vele jaren was de heer Suurendonk actief betrokken bij de herstelwerkzaamheden van de Grote Kerk in Haarlem. De heer Van Kempen zal over het project in september i.s. het bestuur nader advies geven. Wel konden wij reeds overgaan tot het herstel van het gedenkbeeld in de Brupruerskapel door de heren Tjebbes en De Jongh, tot de restauratie van het schilderij 'de drie Lelyen' en tot aankoop van een schilderij van Pieter Barbiers met daarop de toren van de Grote Kerk en de woning van de familie Hasselaar. In de derde Kroniek zal een uitnodiging worden opgenomen, wanneer in het Frans Hals Museum de schilderijen aan u zullen worden voorgesteld.

Op donderdag 17 september a.s. valt onze tweede dagtocht naar Leeuwarden. Van diverse kanten is de terechtopmerking gemaakt dat ook op een zaterdag een dagtocht gehouden moet worden, hetgeen ook steeds het streven van ons bestuur is. Doch er komen dan wel enige problemen om de hoek kijken, t.w. dat op zaterdag in Nederland een bezoek aan een stadhuis onmogelijk is vanwege de hoge kosten daaraan verbonden. Daarnaast sluiten deze instellingen dan vele mooie kamers voor bezoek af, wegens diefstal, waardoor ons kring de mogelijkheid om deze fraaie kamers te bezoeken, wordt ontnomen. Nu vinden wij het jammer dat de 'door-de-weekse' groep wel het stadhuis en het

stadhoudersverblijf zouden kunnen bezoeken en de zaterdag-groep niet. De vrienden die op 21 mei j.l. zijn mee geweest, weten wat u dan zou missen!

Wij zijn zeer verheugd dat de reis naar de D.D.R. zal kunnen doorgaan. Mede door de deskundige begeleiding van het reisbureau Kontakt en de firma Marplan is er een goed programma samengesteld. Tijdens het bezoek, waarbij de kunst en de restauratie daarvan een belangrijk reisdoel zijn, trachten wij ook in contact te komen met enige groepen in de D.D.R. Over de reis zal een informatieavond worden gehouden op woensdag 16 september a.s. Vrienden die belangstelling hebben, kunnen de heer Deurloo hierover bellen.

Overigens zal onze dagtocht 1988 naar Antwerpen gaan en de buitenlandse reis naar België.

In november organiseren wij de lezing en het bezoek aan het Mauritshuis in Den Haag o.l.v. Mw. R. Dufour. De lezing zal worden gehouden op woensdag 16 december en het bezoek vindt plaats op zaterdag 19 december a.s. In de volgende kroniek verneemt u verdere informatie.

Van 10 t/m 13 september a.s. worden in Haarlem de Open Monumentendagen gehouden. Op het stadhuis in Haarlem is een werkgroep o.l.v. de loco-secretaris, de heer Cerutti, druk bezig een programma voor deze dagen vast te stellen; een groot aantal organisaties en personen werken hier aan mee, zo ook onze kring.

Wij hebben besloten onze Bavodag 1987 op 12 september a.s. te organiseren. Gezien de hoge kosten, verbonden aan het organiseren van zo een dag en het te verwachten aantal bezoekers, heeft het bestuur besloten de Bavodag naar de periode van de Monumentendagen te verschuiven. Het Haarlems Kamerkoor en het koor Nel Tempo zullen weer een uitvoering in de Kerk geven; daarnaast is er een optreden van het u reeds bekende vakantiekoor en een orgelconcert door de heer J.P. Knijff. De opening van deze dag zal geschieden door de Commissaris der Koningin in Noord-Holland, Drs. R. de Wit.

De heer en mevrouw De Wit ondersteunen heel veel werk in de provincie, waarbij ook onze activiteiten mogen behoren. Bij tal van manifestaties van de Vriendenkring zijn beiden steeds aanwezig. Gezien de 12e september ook de landelijke monumentendag is, heeft het echtpaar De Wit een overvol programma en wij zijn daarom blij dat door hen voor de opening van de Bavodag tijd kon worden vrijgemaakt. Een aantal (ook oud-) bestuursleden heeft zich bezig gehouden met de verkooptafel: u zult weer enige nieuwe artikelen aantreffen!

O.l.v. van Ds. Bijl is een groot aantal mensen actief in de Grote Kerk van maandag tot en met zaterdag: gastvrouw/man, een koffiehoeke en een info-tafel; ook het middaggebed wordt door hen georganiseerd. Tussen de groep en onze kring bestaat een goede samenwerking, met waardering voor elkaars werk en standpunten. Loopt u eens bij hen langs, er is ook een kleine fototentoonstelling over dakloze medemensen.

Steeds meer mensen zijn zich bewust van de mogelijkheden die voorhanden zijn, wanneer wordt samengewerkt, hetgeen niet alleen in de Grote Kerk zichtbaar is, maar ook in de werkgroep Evenementen van Haar-

lem Promotion. Er werken nu ruim 40 organisaties met elkaar om Haarlem en Zuid Kennemerland in de belangstelling te brengen en te houden. Veel ondersteuning is hierbij aanwezig van Burgemeester en Wethouders, ambtenaren en besturen van organisaties. Ook het bestuur van de Vriendenkring werkt hieraan graag mee, omdat het ons wel duidelijk is geworden dat met samenwerking veel is te bereiken en dit alleen maar ten goede kan komen aan ons werk en aan de belangstelling voor de Grote Kerk.

Graag namens ons allemaal:

TOT SPOEDIG!

J.A.H. Post
voorzitter

BERLIJN-DRESDEN-WEIMAR

van maandag 19 t/m dinsdag 27 oktober 1987

Gezien het grote succes van de Wenen-reis in 1986 hebben wij besloten ook in 1987 een buitenlandse reis te organiseren.

Tijdens de vorige reis, waaraan 38 personen deelnamen, bleek duidelijk dat zo een culturele reis in een behoefte voorziet. Ook deze reis, welke is voorbereid in samenwerking met een reisorganisatie in Amsterdam, heeft vele culturele hoogtepunten.

De kosten voor deze reis bedragen f 1.405,- p.p., inclusief vervoer per luxe touringcar, halfpension (beginnend met avondeten en eindigend met ontbijt), verblijf in 4/5 sterrenhotels in tweepersoons kamers, excursieprogramma, entreegelden en gids, alsmede reisverzekering, koffie en lunch op de heen- en terugreis en afscheidsdiner.

Eenpersoonkamer-toeslag bedraagt f 300,-.

Indien u gebruik wilt maken van het aanbod, gedaan door het reisbureau om in Berlijn en/of Dresden theaterkaarten te reserveren voor een concert, verzoeken wij u dit aan ons op te geven bij uw reservering. U moet rekenen op ongeveer f 100,- p.p. (voor twee concerten). Voor een annuleringsverzekering dient u zelf zorg te dragen.

De reisorganisatie zal in augustus a.s. op een avond informatie verstrekken, waarbij tevens uw visumaanvragen besproken zullen worden. Voor informatie omtrent deze reis is de heer Deurloo weer het aangewezen adres.

Indien u met deze reis mee wilt, verzoeken wij u te reserveren via de heer Deurloo door een aanbetaling te doen van f 500,- per persoon, uiterlijk 4 september 1987 en dit bedrag over te maken op gironummer 36 18 800 t.n.v. Vrienden Grote Kerk te Haarlem o.v.v. DDR-reis.

De voorzitter van de Vriendenkring zal uw reisleader zijn.

Penningmeester
H. Deurloo
Hyacintenlaan 26 rd
2015 BD HAARLEM
Tel. 023-326414

Het bestuur.

1e dag

Haarlem-Berlijn
Aankomst ca. 19.00 uur
Avondeten

2e dag

Stadsrondrit Berlijn
Pergamonmuseum
Bezoek aan de joodse begraafplaats
Avondeten
Theater/concert

3e dag

Potsdam excursie, Stadswandeling met
bezoek aan de Hollandse wijk
Bezichtiging Schloss Sanssouci
Avondeten
Theater/concert

4e dag

Bezoek Nicolai wijk, daarna vrije tijd
Avondeten

5e dag

Vertrek naar Dresden
Bezoek tentoonstelling 'Alte Meister' in het Zwinger
Avondeten

6e dag

Rondleiding door de Semper Oper
Grüne Gewölbe
Avondeten
Concert

7e dag

vrije dag

8e dag

Dresden-Weimar
Bezoek aan de Herders kerk
Bezoek Lucas Cranach Altaar
Avondeten

9e dag

Weimar-Haarlem
Aankomst ca. 21.00 uur

Zaterdag 12 september: Bavodag en Open Monumentendag 1987.

Namens medewerkers en bestuur nodig ik u gaarne uit voor onze jaarlijkse Bavodag, voor dit jaar tevens Monumentendag 1987. In deze Kroniek kunt u lezen welke groepen aan die dag medewerken; het bestuur is heel blij dat de heer Jan P. Knijff dit keer een orgelbespeling wil geven voor onze kring. De heer Knijff heeft reeds enige malen ons geholpen als de Vriendenkring diplomaten ontving in de Kerk. Natuurlijk staan de verkoop- en de koffietafel ook dit jaar weer voor u klaar. Daarnaast zijn er op de u reeds bekende tijden rondleidingen door de Kerk. Met uw vriendenkaart 1987 heeft u gratis toegang; niet-leden betalen f 2,00 per persoon.

Graag tot zaterdag 12 september in de Grote Kerk van Haarlem!

J.A.H. Post
voorzitter.

Programma.

- 10 uur opening door de Commissaris der Koningin Drs. R. de Wit
direct daarna kooruitvoering door het Haarlems Kamerkoor o.l.v. Theo Saris met werken van o.a. Farmer en Williams
- 11 uur rondleidingen
- 12 uur orgelconcert door de heer Jan P. Knijff met werken van o.a. Mozart.
- 13.45 uur rondleidingen
- 15 uur kooruitvoering door 'Nel Tempo' en het Vakantiekoor o.l.v. Mw. L. van Schaik, met werken van o.a. Monteverdi, Di Lasso, Brahms en Jac. Zwaan.
- 16 uur Samenzang.

Zaterdag 12 september 1987 10 uur v.m. in de Grote Kerk te Haarlem: Opening Bavo-dag

door het
H A A R L E M S K A M E R K O O R

o.l.v. Theo Saris

Programma

1. John Farmer (1559-1601)
Take time while time doth last

Giles Farnaby (1560-1620)
Construe my meaning

Francis Pilkington (1562-1638)
Have I found her ?

William Byrd (1543-1623)
Come, whoeful Orpheus

Thomas Tomkins (1572-1656)
Come, shepherds, sing with me
2. R. Vaughan Williams (1872-1958)
Five English Folksongs:

The dark eyed sailor
The springtime of the year
Just as the tide was flowing
The lover's ghost
Wassail song

Het Haarlems Kamerkoor is in 1963 opgericht als een vokaal dubbelkwartet, o.l.v. Piet Halsema. Na vanaf 1974 onder Rudolf Grasman te hebben gezongen,

staat het koor sinds 1978 onder leiding van Theo Saris. Het bestaat uit 30 zangers. Het repertoire omvat muziek van 1400 tot heden.

Tijdens uitvoeringen in concertzaal, kerk, bejaardenhuis of bij radio-opnamen wordt hoofdzakelijk a capella gezongen. Toch worden ook concerten gegeven in samenwerking met instrumentalisten.

Theo Saris (1946) is als docent piano en muziektheorie verbonden aan 'De Hogeschool voor de Kunsten' in Utrecht en Arnhem.

Hij studeerde piano bij Tom Bollen en Jan Wijn (einddiploma solospel 1975), orgel bij Bernard Bartelink en Albert de Klerk (prix d'excellence 1970) en koor-directie bij Hans Ponten.

JAN - PIET KNIJFF.

Jan - Piet Knijff, geboren te Haarlem in 1966, studeerde aanvankelijk bij Piet Kee en sinds diens pensionering in 1986 bij Ewald Kooiman.

Hij studeert tevens klavecimbel.

Als organist is hij o.m. werkzaam in de Carmelkerk te Amstelveen. In de Grote Kerk te Haarlem verzorgt hij regelmatig korte orgel - bespelingen voor kleine groepen belangstellenden.

Nel Tempo - In de maat !

Het vrouwenkoor 'Nel Tempo' werd opgericht op 3 november 1983. Ongeveer 50 vrouwen zingen onder de enthousiaste leiding van Leny van Schaik een gevarieerd repertoire van klassiek, close harmony tot smartlap en meezingers.

Het koor treedt regelmatig op in Haarlemse gelegenheden zoals tehuizen, cafe's, concertgebouw en kerk.

Het afgelopen seizoen was dat ondermeer in: de Grote of St. Bavo kerk, Het Rosenstoch Huessy-huis, de Olijftak in Heemstede, Het Oude Slot, Het Oude Posthuis, Janskliniek, korendag in het concertgebouw en in de 'Stompe Toren' te Spaarnwoude.

Voor het komende seizoen zijn reeds vele uitvoeringen gepland. Daarnaast zal 'Nel Tempo' voor het eerst deelnemen aan het Nederlands Koorfestival op 10 oktober 1987 in 'De Doelen' te Rotterdam.

Dit festival met koorcompetitie wordt georganiseerd door de Koninklijke Bond van Zang- en Oratoriumverenigingen in Nederland.

Het is voor de tweede keer dat 'Nel Tempo' is uitgenodigd door de Vrienden van de Bavo, om ter gelegenheid van de Bavodag en de Monumentendag een concert te geven in de Grote kerk.

Er zullen werken gezongen worden van Monteverde, Di Lasso, Schumann, Mozart en Widmann.

Evenals in 1986 zal na 'Nel Tempo' het zogeheten 'Vakantiekoor' optreden.

Dit koor bestaat uit 50 koorzangers, afkomstig uit het

hele land (letterlijk van Groningen tot Zeeland!) die de afgelopen zomer een week lang met elkaar hebben gezongen: 6 repetities per dag!

Deze zangweek werd gehouden in 'Bovenonk', een voormalig seminaire in Hoeven bij Breda. De dirigent is Cees Rotteveel, ondermeer bekend als dirigent van het Nederlands studenten kamerkoor en van het Hollands Vokaal Ensemble.

Voor dit eenmalige concert van het Vakantiekoor staan werken op het programma van o.a. Schütz, Brahms en

Mozart, waarvan enkele met instrumentale begeleiding worden uitgevoerd. Bovendien is voor deze typische Haarlemse aangelegenheid het 'Haarlems Liedeke' ingestudeerd. Dit lied is gecomponeerd in 1925 door Jac. Zwaan en werd opgedragen aan het Doopsgezind Zangkoor te Haarlem.

Traditiegetrouw zal het concert besloten worden met een samenzang van 'Nel Tempo', het Vakantiekoor en het Hooggeëerd Publiek!

Haarlemsch Liedeke

Het Vakantiekoor, dat ook dit jaar weer zal zingen op onze Bavo-dag, heeft voor deze uitvoering dit lied speciaal ingestudeerd. Het is een heerlijke melodie, voorzien van een prachtige harmonisatie en als je het

zingt waan je je echt in een bootje op het Spaarne (Sparen)....

'Haarlemsch Liedeke' is in 1925 door Jac. Zwaan, dirigent van het Doopsgezind Zangkoor, gecomponeerd en opgedragen aan het Doopsgezind Zangkoor.

Refrein: Liefste, o liefste, kom varen,
Op het lokkende, lokkende Sparen.

Nachtegaalslag uit de geurige flout,
Klinkt er van tusschen de blaren.
Zullen we saam op den vriend'lijken plas,
Zoeken wat schoons in dat liedeke was.

Refrein.

Licht niet het maantje om 't vroolijke spel,
't Spel met uw goudblonde haren.
Immer nog heeft het voor ieder verheeld,
Wat men soms ginds aan uw lipjes ontsteelt.
Refrein.

Woensdag 9 tot en met zondag 13 september 1987

Zaterdag 12 september is niet alleen een belangrijke dag voor de Grote Kerk en al haar vrienden, maar ook voor tal van monumentenliefhebbers en -eigenaren in en rond Haarlem.

Op die twaalfde september zet n.l. niet alleen de BAVO haar deuren wijd open, ook veel andere monumenten zijn op die dag van buiten en van binnen te bezichtigen. De BAVO-dag valt dit jaar namelijk samen met de landelijke Open Monumenten Dag. Het doel van de Open Monumenten Dag is om een zo groot mogelijk publiek met zo veel mogelijk monumenten kennis te laten maken.

Omdat er in 1987 nogal wat 'monumentale' festiviteiten op het programma staan, (we denken bijvoorbeeld aan het 30-jarig bestaan van de gemeentelijke afdeling Monumentenzorg, de opening van de gerestaureerde Vishal en het aanbrengen van het 100ste ANWB-Monumentenbord aan het Amsterdamse Poort), werd besloten om Haarlem vijf Open Monumenten Dagen te geven: van woensdag 9 tot en met zondag 13 september. Een gedetailleerd overzicht geven zou te ver voeren, maar enkele hoogtepunten willen we u niet onthouden. Zo'n hoogtepunt is bijvoorbeeld de tentoonstelling

Tekenschrift in de Vishal. Een titel die lezers van het Haarlems Dagblad bekend voor zal komen, want deze krant heeft een gelijknamige rubriek. De tekeningen en teksten die in de krant gepubliceerd worden, hangen voor een deel op de tentoonstelling.

Ook alleszins de moeite van het bekijken waard zijn de tentoonstellingen over de **Haarlemse Hofjes** in de Janskerk en **Moderne Religieuze Kunst** in de Lutherse Kerk.

Daarnaast vindt u nog tentoonstellingen in het stadhuis, de Reffer, de Gravenzolder en de Librije, alsook in de Hoofdwacht.

WANDELEN

Wie op mooie septemberdagen liever buiten dan binnen is, kan een Monumentenwandeling maken. Ter gelegenheid van de Open Monumentendagen verschiint nl. een speciale wandeling door de binnenstad. Ook komt een boekje uit, waarin vijf wandelingen, waaronder een groenwandeling en een Spaarndamwandeling, gebundeld worden. De Open Monumenten Dagen-wandeling voert ondermeer langs het stadhuis, de Vleeshal en de Vishal, de Grote Kerk, de Hoofdwacht, het Hofje van Oirschot en het Corrie ten Boomhuis, de vier mo-

numentrale binnenstadskerken, de Bakenessekamer, het Teylarmuseum met Fundatiehuis, de Waag, de Amsterdamse Poort, het Hofje 'In het Groene Tuin' en de Wijngaardtuin.

AMSTERDAMSE POORT

Met de Amsterdamse Poort is iets bijzonders aan de hand. Niet alleen is deze laatst overgebleven stadspoort schitterend gerestaureerd, maar donderdag 10 september wordt er bovendien een ANWB-monumentenbord bijgeplaatst, alweer het honderste bord in Haarlem! Op zo'n bord kan iedereen lezen hoe oud de poort is, welke rol hij gespeeld heeft in de geschiedenis van Haarlem en meer van dat soort zaken.

Ook zijn er plannen om de Amsterdamse Poort in het floodlight te zetten. Wellicht lukt ook dat vóór de Open Monumenten Dagen.

HOFJES

Haarlem en Hofjes, je kunt er gewoon niet omheen. Waren de meeste hofjes een twintig jaar geleden eigenlijk de moeite van het bekijken niet meer waard, nu staan de meeste weer in volle glorie te pronken. Sommige doen dat in beslotenheid, zo karakteristiek voor een hofje, andere wat opener, zoals b.v. het Hofje van Oirschot. Tijdens de Open Monumenten Dagen, en zeker op 12 september, kunt u de meeste van de hofjes bekijken.

BUS EN BOOT

Tijdens de Open Monumenten Dagen bestaat niet alleen de mogelijkheid te wandelen. U kunt ook tochten maken per boot en bus. De boot vaart vanaf een aanlegsteiger tegenover de Waag en brengt u naar de Molen de Eenhoorn, aan het Zuider buitenspaarne. Daar kunt u dan niet alleen de molen bekijken, maar ook allerlei demonstraties. De boottrip, die op zaterdag en zondag gehouden wordt, kost vijf gulden. Met de bus, een speciale Monumentenbus, wordt u voor datzelfde bedrag langs, in en om Haarlem gereden. De bustocht, die ongeveer 2 uur gaat duren, start vanaf de Grote Markt, elke middag om 14.00 uur en op zaterdag en zondagmorgen om 10.00 uur. Kaartjes voor de bus kunt u in de Vishal kopen.

OPEN DAG STADHUIS

Natuurlijk staan op zaterdag ook de deuren van het stadhuis open. Naast de tentoonstellingen kunt u alle historische ruimten binnen het gebouw bekijken.

U kunt een , lange , blik werpen in de kamer van de secretaris en de burgemeester, de zaal waar het college van burgemeester en wethouders vergadert en in de raadzaal.

U bent in het stadhuis welkom van 10.00 tot 17.00 uur.

MUZIEK

Monumenten en muziek gaan heel goed samen, de Vrienden van de Grote Kerk weten dat. Maar ook in andere kerken worden concerten gegeven.

In de **Kathedrale Basiliek** van woensdag tot en met zaterdag van 15.00 tot 16.00 uur, in de **Waalse Kerk** op zaterdag 12 september om 20.00 uur (f 10,-) en in de

Nieuwe Groenmarkt kerk op zaterdag van 16.15 tot 17.15 uur.

Een heel aparte sfeer zal ontstaan in het **Hofje Frans Loenen**, waar op zaterdagavond om 20.00 uur een concert bij gaslicht wordt gegeven.

Aktiviteiten genoeg dus. Die activiteiten vindt u overzichtelijk bijelkaar in het programmaboekje; dat begin september verschijnt. Daarin vindt u ook de Open Monumenten Dagen-wandeling. Het boekje is gratis af te halen bij alle kantoren van het Haarlams Dagblad, de VVV, het stadhuis, de Haarlemse musea, het Concertgebouw en tijdens de Open Monumenten Dagen natuurlijk bij het centrale informatiepunt in de Vishal, telefoon 325682.

Werkgroep Haarlemse
Open Monumentendagen.

Cantorij voor de Grote of St. Bavo kerk

Enige tijd geleden heeft zich een comité gevormd om te komen tot een Cantorij voor de Grote of St. Bavo kerk. Waarom, zo vroeg men zich af, zingen in de zondagavonddiensten in de Grote Kerk diverse koren en nimmer een "eigen" koor? Waarom moet de eredienst op de zondagmorgen het stellen zonder koormuziek? Dat hoeft helemaal niet: de druk bezochte diensten, zowel in de Grote Kerk, als des winters in de Nieuwe Kerk, bewijzen dat er grote belangstelling is voor die diensten waarin een koor de gemeentedienst ondersteunt. En de Haarlammers, of liever de inwoners van Kennemerland, bewijzen in de praktijk dat zij best willen zingen. Velen zingen in diverse koren en blijken enthousiaste zangers!

Het comité is er dan ook niet bang voor dat er gebrek aan belangstelling zal zijn voor een Cantorij van onze mooie Grote Kerk aan de Grote Markt. Dit werd wel direct bewezen op zondagavond 28 juni j.l. na de avonddienst. Ds. Bijl deed mededeling van het voorhemmen tot oprichting van de Cantorij, en ... jawel hoor: in de predikantskamer zaten al 12 adspirantleden voor de Cantorij te wachten op een inschrijving.

Nu is het wel zo dat leden die zich aanmelden een stemtest krijgen, maar dat is wel te begrijpen omdat men toch komt te zingen in een Cantorij die moet klinken! Dat bleek ook wel, want de mensen die zich op die avond aanmeldden zagen daar helemaal niet tegenop. In tegendeel: de meesten zongen al in een koor.

In principe is al overeenstemming bereikt met Egbert Wassink, de bekende Cantor van het koor van Schellinkhout, dat al regelmatig in de Grote kerk optreedt. Egbert Wassink zal dus de Cantor worden van de nieuwe Cantorij. Hij is het dan ook die de stemtest afneemt, samen met onze stadsorganist Klaas Bolt. Klaas heeft zich volledig achter het project gesteld en is enthousiast in het comité aan het werk. Wij zijn dan ook erg ingenomen met de combinatie Wassink/Bolt.

Maar een koor richt je niet zó maar op. Daar komt veel werk bij kijken. Het comité zal dan ook nog veel werk moeten verzetten voordat de stichting - want dat wordt het - een feit is. Er is al een voorlopige naam bedacht: Stichting "Oude Bavo Cantorij".

Begint u er ook al een beetje "zin" in te krijgen als u dit leest? Vindt u ook niet dat u eigenlijk best zou kunnen meezingen in deze Bavo - Cantorij? Laat die stemtest u niet weerhouden: dat zal heus wel lukken. Nu dan: u kunt zich schriftelijk of telefonisch aanmelden bij mevrouw A. Schaafsma, Zonnebloemstraat 41 in Haarlem, telefoon 31 38 78.

Ja, en dan het geld! Een voorlopige begroting is er al gemaakt, maar de aanloopkosten zijn niet mis. Zingen is mooi, maar het oog wil ook wat; wij denken aan een stemmige "aankleding" van de koorleden en daar gaan toch wel een paar rollen stof inzitten, om van het maakloon maar niet te spreken. Wel, u kunt ook op een andere manier aan de totstandkoming van het koor bijdragen. Juist, U begrijpt het al. Er is een gironummer geopend bij de ABN, kantoor Zijlstraat te Haarlem en wel rekeningnummer 56.07.13.592. (postgiro van de Bank 4000), ten name van Stichting i.o. "Oude Bavo Cantorij".

Ook hier geldt weer dat onze Oude Bavo altijd iets nieuws heeft en daardoor jong blijft. Bent U inmiddels enthousiast geworden? Wel, u kunt dat laten blijken door uw aanmelding als koorlid, dan wel op andere wijze.

Het is de bedoeling dat u middels deze kolommen regelmatig op de hoogte wordt gehouden.

Mr. H.Joh. Tulp

Beste Vrienden en Vriendinnen.

De laatste weken hebben we onze verkooptafel met enkele artikelen kunnen uitbreiden.

Nog met medewerking van onze oud-bestuursleden, mevr. S. Schreuder en de heer P. Speelman, is er een mooi verzilverde suikerschip besteld, die voor de prijs van f 12,50 is te verkrijgen.

Tijdens de braderie-dagen in Haarlem hadden we reeds een nieuw silver pleed lepeltje, met de afbeelding van de Grote Kerk, voor de prijs van f 5,-. Dit lepeltje viel zo in de smaak dat we na de braderie een nieuwe bestelling moesten plaatsen.

Daarna kwamen we op het idee een leren boekenlegger erbij te nemen, met de afbeelding van de Grote kerk en het wapen van Haarlem er op. Deze boekenlegger is in vele kleuren te krijgen voor de prijs van f 4,-. Als laatste hebben we een schitterende vergroting laten maken van de foto van het orgel door de heer E.A. van Voorden, die voor de zeer voordelige prijs van f 5,- in de verkoop is. Voor de orgelliefhebbers zeer aan te bevelen (tijdens de orgel-concerten gaan ze grif van de hand!).

Wanneer U in de gelegenheid bent, loop dan even binnen bij de kosterij om deze nieuwe artikelen te bekijken.

U weet toch ook dat u met de lidmaatschapskaart gratis de Kerk in mag? En voor U die, om welke reden dan ook, nog niet uw lidmaatschap hebt betaald, is dit meteen een herinnering dat nu te doen, want de Grote Kerk is uw aandacht beslist waard.

Mag ik u er tegelijkertijd aan herinneren dat, wanneer u f 25,- of meer overmaakt, u een grote legel in bezit kunt krijgen?

Vermeld dat dan wel op uw acceptgiroformulier!

Wilt u nadere informatie over het bovenstaande, belt u dan gerust naar het secretariaat.

J.H. Broek Roelofs.

"De Sint Bavo of Grote Kerk" van Dr.A.Melchior.

De predikant van de Grote Kerk heeft aangeboden gekregen het zeer fraaie boek van de in Haarlem nog steeds bekende dokter Melchior over onze kerk.

Het in goede staat verkerende boek zal aan de hoogste bieder worden verkocht t.b.v. het werk in de Grote Kerk. U kunt met Ds. Bijl contact opnemen via zijn telefoonnummer: 023 - 32 51 61.

Antiquariaat H. Becker

Sinds 1902 bevindt zich in de Haarlemse binnenstad Antiquariaat H. Becker.

Deze zaak is gevestigd in een 17 eeuws monumentenpand in de Gierstraat No 50. Al 85 jaar ervaring van vader op zoon! In dit antiquariaat vindt U een uitgebreide sortering prenten en boeken:

een grote collectie van Haarlem en omstreken, Bloemendaal, Overveen, Heemstede, etc.

Verder topografie over Nederland, zoals stads- en dorpsgezichten, buitenplaatsen en landschappen, landkaarten, stadsplattegronden. Ook is buitenlandse topografie aanwezig, alsmede decoratieve prenten: paarden, beroepen, vogels, bloemen, schepen, enz. enz.

Tevens verzorgen wij het inlijsten van de prenten.

Ten bate van de Grote Kerk kunt U bij ons ook terecht voor de bekende Bavo-artikelen, zoals bijv. kaarsen, wenskaarten, lepeltjes, briefopeners en het gebrandschilderd medaillon van de Grote Kerk.

U bent van harte welkom in onze zaak en U kunt vrijblijvend komen kijken van:

di./m vrij. 9-18 uur en za. 9-17 uur

ma.en do. (koopavond) gesloten.

H. Becker, Antiquariaat

Gierstraat 50

Haarlem

tel. 023-312839

Antiquariaat Lourens Jansz.Coster

Sedert februari van dit jaar is in een van de kerkhuisjes Antiquariaat Lourens Jansz. Coster gevestigd.

De gebroeders Martin en Pieter de Vries hebben na een

grondige verbouwing en restauratie een winkel die goed past bij z'n omgeving.

Martin de Vries, eigenaar van een kapperszaak in de Jacobijnestraat, begon een aantal jaren geleden met het verzamelen van oude prenten die betrekking hadden op z'n woonplaats of op z'n beroep. Aangestoken door zijn vader, die al lang een prentenverzamelaar is, breidde de collectie zich snel uit. Omdat Martin steeds meer kappersprenten in zijn zaak hing, ontging ook zijn klantenkring deze verzamelwoede niet. Steeds vaker werd dan ook de vraag gesteld of hij niet aan een prent kon komen van een plekje waar ze graag een afbeelding van hadden.

Toen de hobby steeds grotere vormen aan begon te nemen, kwam er in de Nobelstraat (een tiental meters van de kapperszaak vandaan) winkelruimte vrij, en Martin zag z'n kans schoon.

Op 1 oktober 1984 verrichtte wethouder Ab van Schooten de opening van Antiquariaat Lourens Jansz. Coster. In een van de kleinste winkeltjes van Haarlem stond en hing nu een grote collectie prenten met als specialisatie (natuurlijk!) Haarlem en omgeving.

Met steun van vrouw, vader en broer begon het antiquariaat, dat enkele dagen per week geopend was, steeds beter te lopen. Martin moest meer en meer kam en schaar verwisselen voor het bezoek aan beurzen en veilingen, om de collectie aan te vullen.

Toen eind 1986 één van de kerkhuisjes aan de Oude Groenmarkt vrijkwam, liet Martin deze kans niet aan zich voorbijgaan. De ligging van de winkel op een centraal en toeristisch aantrekkelijk gelegen punt vereiste echter een andere aanpak. Het antiquariaat, dat anders slechts enkele middagen geopend was, zou nu zes dagen per week open moeten.

De oplossing hiervoor was snel gevonden. Broer Pieter die altijd al actief was geweest in het antiquariaat en daardoor beschikte over de benodigde kennis, bleek, doordat het werk in het antiquariaat goed viel te combineren met z'n studie, geïnteresseerd in samenwerking. En zo ontstond per 1 januari 1987 een vennootschap tussen de gebroeders de Vries.

Na enkele maanden van verbouwen was op 1 februari j.l. de opening. Sedert die datum valt op de Oude Groenmarkt no. 7 een grote collectie prenten te bewonderen die in de sfeer van het oude pandje nog beter tot hun recht komen.

De collectie is gevarieerd; specialisatie is nog steeds Haarlem en omgeving, maar daarnaast is er een groot aantal sportprenten aanwezig en prenten van diverse plaatsen en andere onderwerpen.

En... voor iedere beurs is er wel een mooie antieke prent te vinden.

Kortom: Komt u eens vrijblijvend kijken bij Antiquariaat Lourens Jansz. Coster waar Martin of Pieter de Vries of hun medewerkster Anneke Dingerdis klaarzitten voor advies en informatie.

N.B. Tijdens de Open Monumenten dagen zal Antiquariaat L.J. Coster in de etalages extra aandacht besteden aan de Kerk en haar naaste omgeving.

BAVO KRONIEK

Voorzitter J.A.H. Post, van Kinsbergenstraat 50, 2014 DJ Haarlem,
Secretariaat J.H. Broek Roelofs, Zeelandlaan 72, 2101 TP Heemstede, tel. 023 - 28 96 79
Penningmr. H. Deurloo, Hyacinthenlaan 26 rd, 2015 BD Haarlem, tel. 023 - 32 64 14
Postrekening Vrienden van de Grote Kerk: 36 18 800

Beste vrienden,

Deze kroniek is alweer de laatste van het jaar 1987, dat door de vele werkzaamheden is omgevlogen. Dit jaar was de verkoopstand weer aanwezig tijdens de Haarlem Open Stadmanifestatie, zijn de twee dagtochten naar Leeuwarden geweest en bovendien werd medewerking verleend aan de Monumentendagen. Al deze activiteiten hebben van het bestuur en medewerkers veel inzet gevraagd.

De dagtochten naar Leeuwarden zijn fijne dagen geweest. Alleen worden deze dagen wel kostbaar voor de kring: de bussen waren nl. niet geheel vol, zodat de lege plaatsen door ons betaald moesten worden. Aangezien dat niet de bedoeling is, zullen in het vervolg de tochten alleen bij voldoende deelname - en zoveel mogelijk op zaterdag - doorgaan.

De Monumentendagen 1987 zijn voor onze kring zeker een groot succes geworden. Er waren heel veel mensen in de kerk, er was een goede verkoop aan de diverse tafels en een grote deelname aan de rondleidingen.

Voor onze leden sluiten wij het jaar af met een lezing door mevrouw R. Dufour over de collectie in het Mauritshuis en de tocht naar het museum in Den Haag enige dagen later. Voor de medewerkers was er eind oktober een gezellige avond, waar de heer R. Bogaart dia's vertoonde over de restauratie van de Grote Kerk in de jaren 1981 - 1985.

Reeds enige maanden zijn wij hard bezig met de voorbereidingen voor de activiteiten in 1988, het jaar van het 75-jarig bestaan van het Frans Halsmuseum. Een grote schutterstentoonstelling zal in mei a.s. worden geopend; daarnaast is er in het najaar een tentoonstelling "kunst 1913". Gezien de binding van onze kring met het Frans Halsmuseum heb ik zitting in een aantal werkgroepen, die tal van manifestaties voorbereiden. Eind april 1988 zal een speciale kroniek t.g.v. de schutterstentoonstelling en de agenda verschijnen.

De dagtocht 1988 is ditmaal naar Antwerpen en wel op zaterdag 14 mei. Daarnaast zal eind mei/begin juni 1988 een 10-daagse kunstreis naar België worden georganiseerd. Half juni is er weer "Haarlem Open Stad". Het bestuur is in onderhandeling met het Gents Madrigaal koor voor een uitvoering in onze kerk. Aangezien de Bavo aan de Leidsevaart in 1988 90 jaar bestaat, hopen wij dat het koor uit Gent ook daar een uitvoering zal kunnen geven. In de uitgave van de kroniek van begin februari 1988 komen wij uitvoerig op diverse punten terug.

In het eerste nummer van de kroniek in 1988 ontvangt u ook nadere informatie over de restauraties die door onze kring zijn aanbesteed, alsmede over de rechtsvorm van de kring.

Enige verwarring is ontstaan over de lidmaatschapskaart van de kring. Gebleken is dat er op deze kaart teveel personen tegelijk de kerk binnen wilden, ook niet-familieleden. Ook al omdat de f 2,- entree voor een uitvoering, waar men - gezien de kwaliteit - toch gauw f 10,- per persoon voor zou moeten betalen, beslist niet veel is, heeft het bestuur op de laatste bestuursvergadering besloten, dat de "Vriendenkaart" geldig is voor 2 personen t.w. het lid van de kring en zijn/haar partner.

De medewerk(st)ers van de verkoop- en de koffietafel hebben ook dit jaar weer hun best gedaan; men voelt zich erg bij het geheel van de Vriendenkring betrokken. De rondleid(st)ers hebben dit jaar in toenemende mate grote groepen informatie gegeven en dat in diverse talen.

In 1987 hebben ongeveer 70 ambassadeurs en medewerk(st)ers van ambassades in Den Haag de kerk bezocht. In toenemende mate blijken ambassadeurs om rondleidingen te verzoeken, wanneer op de ambassades gasten aanwezig zijn. De reden daarvan is de altijd hoge kwaliteit van de rondleidingen en de kans om met burgers van een echt Hollandse stad in contact te komen. Ik hoop ook in 1988 deze contacten te kunnen voortzetten.

Het bestuur is zeer verheugd over de vele goede relaties die ook dit jaar weer tot stand zijn gekomen met tal van instellingen in en rond Haarlem. De achtergrondgedachte dat wij met elkaar veel meer kunnen doen, is daarbij heel belangrijk en blijkt dan ook uit de grote opkomst op de diverse vergaderingen, alsmede uit de resultaten daarvan. Een goed voorbeeld is zeker de werkgroep evenementen, die deel uit maakt van de Stichting Haarlem Promotie, maar die ook gericht is op geheel Zuid-Kennemerland. Veel mensen ontdekken nu pas hoe mooi onze omgeving is en hoeveel cultuur en historische objecten onze regio wel heeft. Met de Grote Kerk als centraal middelpunt hoopt het bestuur ook hierin een bijdrage te kunnen blijven leveren.

Het bestuur dankt tenslotte alle medewerkers die in 1987 weer zo hun best hebben gedaan. Daarbij betrekken wij graag ook het kostersechtpaar, de medewerk(st)ers van het kerkelijk bureau, een groot aantal ambtenaren op het stadhuis en de medewerk(st)ers van de VVV Haarlem. Het is goed te beseffen dat bij velen het hart wat sneller gaat kloppen voor onze Grote of St.-Bavo Kerk!

Over enige weken eindigen wij het jaar 1987. Medewerkers en bestuur wensen u goede feestdagen en een heel gezond 1988.

J.A.H. Post

Mauritshuis Den Haag

Reeds enige jaren sluiten wij ons seizoen af met een bijzondere tocht.

Ditmaal zijn wij als bestuur zeer gelukkig dat mevrouw R. Dufour voor onze kring een dia-lezing wil houden over de collectie in het wereldberoemde Mauritshuis.

Dit museum is, zoals u weet, pas gerestaureerd en in mei j.l. door H.M. de Koningin geopend.

De lezing zal worden gehouden op woensdag 16 december a.s. om 20.00 uur in de Pelgrimskerk, Pijlsaan te Haarlem. In de pauze zal koffie (voor eigen rekening) worden geserveerd.

De bustocht naar het Mauritshuis zal worden gehouden op zaterdag 19 december a.s. Vertrek van het Stationsplein, perron K, om 09.00 uur. Onderweg is een koffiepauze (met cake) ingelast. De kosten voor deze tocht bedragen f 27,50, inclusief busreis, entree en rondleiding.

Wij vertrekken uit Den Haag om 15.00 uur en zijn om 16.00 uur weer terug in Haarlem.

Deze tocht gaat alleen door bij voldoende deelname!

U kunt de kosten voldoen op giro nr. 3618800 t.n.v. de Vrienden Grote Kerk Haarlem, onder vermelding van "Mauritshuis 1987".

Er kunnen slechts 50 personen mee en deze reis zal eenmalig worden gehouden. Aanmelden vóór 26 november a.s.

Wij hopen op deze wijze juist die leden de gelegenheid te geven om het Mauritshuis te bezichtigen, die door omstandigheden daartoe niet in staat zijn.

het bestuur

Contactadres:

H. Deurloo

Hyacinthenlaan 26 rd

Haarlem

Tel. 023 - 326414

PROGRAMMA

09.00 uur vertrek Stationsplein perron K
10.30 uur eerste rondleiding
11.15 uur tweede rondleiding
15.00 uur vertrek uit Den Haag
16.00 uur aankomst Haarlem

HET MAURITSHUIS

lezing met dia's 16 december 1987
rondleiding 19 december 1987

Jacob van Ruysdael (1628-1682) zou zonder meer "Vriend van de Bavo" genoemd kunnen worden. Geboren en getogen in Haarlem, kende hij deze kerk door en door.

Op 43 jarige leeftijd schilderde hij het Gezicht op Haarlem met de bleekvelden. Hier zien we de Bavo als een imposant monument afgebeeld, dat bepalend is voor de aanblik van

Haarlem. Voor ons Haarlemers is dit heel interessant, want nog steeds - van welke kant u Haarlem ook benadert - ziet u de Bavo als herkenningspunt.

Het Mauritshuis, waar dit doek zich bevindt, heeft echter ook in andere opzichten veel interessants te bieden: De Haarlemse schilder Frans Hals is in het Mauritshuis te bewonderen: kent u het verrukkelijke jongensportretje van zijn hand? Voorts bevat de collectie hoogtepunten uit het werk van Rembrandt en Vermeer.

Tenslotte is het gebouw, waarin deze kunstwerken gehuisvest zijn, zelf ook zeer interessant. Het is gebouwd tussen 1636 en 1646 voor graaf Johan Maurits van Nassau, eertijds gouverneur van Nederlands Brazilië. Het ontwerp was grotendeels in handen van de Haarlemse architect Jacob van Campen en is een prachtig voorbeeld van Hollands classicisme, waarbij de symmetrie een grote rol speelt.

Het Mauritshuis als gebouw en de kunstenaars van Haarlemse origine zullen het kernpunt zijn van zowel de lezing als de rondleiding.

Romé Dufour

Museumjaarkaart 1988

Het wordt zo langzamerhand een kleine traditie om de Museumjaarkaart 1988 bij u aan te kondigen.

De kaart geeft een royale reductie op de toegangskosten voor musea. Zeker wat betreft het komende jubileumjaar preek ik enigszins voor eigen parochie om u te enthousiasmeren voor de Museumjaarkaart.

Dat jaar immers komen in ons museum: de grote cultuurhistorische overzichtstentoonstelling Schutterij in Holland (11 mei t/m 17 juli), Hollywood in Holland (8 juli t/m 18 september) en Gemaakt in 1913 (begint op 19 november).

Op de Schutterijtentoonstelling, n.a.v. de restauratie van de Schuttersstukken van Frans Hals, zijn naast vele andere schitterende historische objecten, schutterswapens, schutterszilver, enz. te zien.

Wij hopen, dat een groot aantal Vrienden van de Bavo, maar ook een groot aantal leden van de inmiddels opgerichte Vereniging van Vrienden van het Frans Halsmuseum die belangrijke fase in onze eigen geschiedenis komt bewonderen.

Dr. D.P. Snoep
Directeur Frans Halsmuseum

De Museumjaarkaart

Gaarne stellen wij de leden van de kring ook nu weer in de gelegenheid om deze kaart in bezit te krijgen.

Gezien de steeds hogere entreekosten voor een museum - soms tot f 8,- per persoon - is een museumkaart voor velen een uitkomst.

De kosten bedragen f 17,50 per kaart, exclusief f 0,75 portokosten. U kunt deze kaart bestellen door het bedrag (dus inclusief de porto-kosten) over te maken op giro nr. 3618800

t.n.v. de penningmeester Vrienden Grote Kerk Haarlem, onder vermelding van 'museumkaart 1988'.

De door u bestelde kaart(en) zal (zullen) u pas na ontvangst van het bedrag worden toegezonden.

H. Deurloo
penningmeester

Informatie:

H. Deurloo tel. 023 - 326414
L. Cornet tel. 023 - 240247

Beste vrienden en vriendinnen,

Het jaar 1987 ligt bijna achter ons en we zijn als bestuur reeds druk bezig met de voorbereiding van de activiteiten die ons het volgende jaar staan te wachten.

Daartoe behoort ook het verzenden van de acceptgiroformulieren voor uw bijdrage in 1988.

Voor diegenen die f 25,- of meer storten hebben we twee Bavogeschenken geselecteerd:

- a. een naaigarnituur.
- b. een memocassette.

Wilt u het geschenk van uw keuze achter op het formulier vermelden?

In de laatste Kroniek heeft u kunnen lezen dat we ons assortiment op de verkooptafel flink hebben uitgebreid.

Wanneer u zaterdag 28 november een wandeling over de Grote Markt in Haarlem maakt, zult u ons kunnen vinden vóór de Fa. Vermeulen.

Vele artikelen hebben we voor deze dag sterk afgeprijsd, zodat u nog even voordelig inkopen voor St. Nicolaas kunt doen. Wie van de dames zou b.v. niet graag een lepeltje van de Grote Kerk willen hebben, of wie van de heren zou niet een briefopener op zijn bureau kunnen gebruiken?

Zo hebben we nog veel meer nuttige geschenken, waar u uzelf of een ander plezier mee kunt doen.

We hopen daarom u die dag te mogen ontmoeten!

J.H. Broek Roelofs

Samenstelling van het Bestuur

Voorzitter	J.A.H. Post van Kinsbergenstraat 50 2014 DJ HAARLEM	Tel.: 151122
1e secretaris	J.A.H. Broek Roelofs Zeelandlaan 72 2101 TP HEEMSTEDÉ	Tel.: 289679
2e secretaris	Mw. L. Kusters Previnairesstraat 16 2013 BX HAARLEM	Tel.: 317466
1e penningmeester	H. Deurloo Hyacinthenlaan 26 rd 2015 BD HAARLEM	Tel.: 326414
2e penningmeester	L.G. Cornet Houtmankade 7 2014 AC HAARLEM	Tel.: 240247

algemeen lid	P. Klaassen Leidsestraat 62 2013 XM HAARLEM	Tel.: 323104
kerkvoogdij	H.L. Vermaire E. Casimirlaan 19 2051 HA OVERVEEN	Tel.: 261518
adviseur	H.W. van Kempen Z-Stationsweg 3 2061 HC BLOEMENDAAL	Tel.: 255037
coördinator rondleiders	R. Bogaart Van Deventerstraat 79 2035 AC HAARLEM	Tel.: 330877
coördinator Kroniek	J. de Jong F. Netscherstraat 18 2024 KS HAARLEM	Tel.: 254941

BAVO-VRIENDEN "RESTAUREREN" EEN SCHILDERIJ

Begin 1987 kwam het schilderij "De Bierbrouwerij de Drie Leliën en het buiten Velserend" van Jacob Matham, bezit van het Frans Halsmuseum, in het restauratie-atelier van het museum. Het schilderij had lang in het depot van het museum gestaan, omdat het sinds enige tijd een nogal vlekkerige en vuile laag op het oppervlak toonde, die een hinderlijke invloed had bij het aanschouwen van het schilderij en bij de naad had één van de planken losgelaten. Toen het schilderij van groot belang bleek voor de tentoonstelling "In de loop van het Spaarne", was de Stichting Vrienden van de Grote Kerk zo vriendelijk de restauratie te financieren.

Detail van het schilderij "De Bierbrouwerij de Drie Leliën en het buiten Velserend" door Jacob Matham, nl. de bierbrouwerij. Ongeveer over het midden van de foto loopt horizontaal de naad, waar de plank had losgelaten; de onderste ramen van het middelste huis 'kloppen' niet meer! Linksboven is in de lucht een kras herkenbaar en in het water een paar vuile strepen.

Het schilderij van Jacob Matham, dat in de rechter benedenhoek is gesigneerd en 1627 gedateerd, is in meer dan één opzicht interessant. Het toont een niet bestaand uitzicht over een rivier met gebouwen op de achtergrond, die volgens de inscriptie onderaan het bezit zijn van de burgemeester van

Haarlem, Johan Claesz. Loo. Rechts op het schilderij is de bierbrouwerij "De Drie Leliën", die aan het Spaarne stond, afgebeeld en links op de achtergrond het buiten van de burgemeester, Velserend, dat in de buurt van de ruïne van Bredero stond.

Jacob Matham gebruikte voor dit schilderij een bijzondere techniek; een techniek die pas na 1650 geliefd werd bij voornamelijk marineschilders. Op een paneel is met pen en bruine inkt een tekening gemaakt die enigszins lijkt op een gravure. De inscriptie versterkt de gelijkenis. Dit is niet zo vreemd, wanneer men beseft dat Matham eigenlijk graveur van beroep was. Mathams leermeester, Hendrick Goltzius, gebruikte deze techniek soms ook, maar dan op doek.

De restauratie van een schilderij heeft vaak twee kanten. Enerzijds kan het nodig zijn voor het behoud van het schilderij - een conservatorische reden. Anderzijds kunnen vuil en beschadigingen etc. een zeer storende invloed hebben - een esthetische reden.

Van het eikenhouten paneel, dat uit drie horizontale planken bestaat, had de onderste plank losgelaten. Door de grote spanning tussen de planken waren houten deuveltjes, die oorspronkelijk een extra versteviging op de lijmlaag boden, doormidden gebroken. De spanning tussen de planken kon optreden, omdat het schilderij was vastgezet in de lijst en het paneel niet de ruimte had om te reageren op klimatologische veranderingen: bij verhoging van de luchtvochtigheid bijvoorbeeld, zet hout uit. Nadat het schilderij enige tijd uitgelijst kon akklimatiseren, trokken de planken vanzelf wat rechter en kon de losse plank weer aan de andere twee worden vastgelijmd. De naad werd aan de achterzijde verstevigd met ruitvormige klosjes.

Aan de voorkant van het schilderij waren de grondlagen en de verf hier en daar gaan bladeren. Dit was vooral langs de naden en rondom enkele kleine beschadigingen. Voorzichtig werden de losse stukjes vastgezet. Kleine onregelmatigheden en beschadigingen werden ingevuld met een wit vulmateriaal. Zorgvuldig, niet over het originele verfoppervlak.

De hierna volgende handelingen werden vanuit esthetisch oogpunt gedaan; ze verhogen de leesbaarheid en het kijkgenot van het schilderij. Het schilderij was bedekt met een streperige en onregelmatige vernislaag, die in de loop der jaren verkleurd en vuil geworden was. Na het schoonmaken en het vernisafnemen bleven onregelmatige toonverschillen zichtbaar, omdat niet alle verkleuringen verwijderd konden worden. Daarom werd het oppervlak hier en daar bijgestipt met een gemakkelijk te verwijderen retoucheerverf. De vullingen in de beschadigingen e.d. werden daarna ingekleurd om het hele schilderij visueel tot één geheel te maken.

Het schilderij werd vervolgens gevernist met een dunne waslaag. Tenslotte werd het weer ingelijst, maar nu met behulp van speciale klemmetjes, zodat het hout kan blijven werken.

Carol Pottasch

Federatie van Haarlemse Zang- en Oratoriumverenigingen

De Federatie is in 1951 gesticht met het doel de gezamenlijke belangen van het Haarlemse koorleven te behartigen. Conform deze doelstelling worden door het federatiebestuur, dat is samengesteld uit leden van de aangesloten koorverenigingen, onder meer de volgende activiteiten ontplooid:

- het onderhouden van contacten, voornamelijk in de subsidiesfeer, met officiële instanties, zoals gemeente en provincie.
- het stimuleren van de koorzang via propagandistische acties, koorscholing etc.
- onderlinge afstemming van de concertagenda.
- organisatie van gezamenlijke koormanifestaties.

Bij de federatie zijn op dit moment 27 koorverenigingen aangesloten, waaronder herenkoren, dameskoren, gemengde koren en een kinderkoor. Het zijn koren zowel op confessionele als op neutrale gronden.

De federatie wordt dikwijls benaderd met verzoeken aan bepaalde gelegenheden met één of meer koren haar medewerking te verlenen. In het kader hiervan hebben koren ondermeer gezongen bij de Bavodagen, de monumentendagen bij diverse andere gelegenheden.

Uit bovenstaande kunt u opmaken, dat de federatie zich inzet om het culturele leven van de stad Haarlem op hoog peil te houden.

Th.L. van den Berg
Wvd voorzitter